

1. ИНФОРМАЦИЯ ЗА ГРУПАТА

Групата Неохим (Групата) включва дружество-майка и неговите две дъщерни дружества (31.12.2018 г.: две дъщерни дружества).

Дружеството-майка

Неохим АД (Дружеството-майка) е създадено през 1951 г. Регистрирано е като акционерно дружество през месец юли 1997 г. Дружеството-майка е със седалище и адрес на управление гр. Димитровград, Източна индустриална зона, ул. "Химкомбинатска" и е регистрирано в Търговския регистър с ЕИК 836144932. Последните промени в Устава на Дружеството-майка са вписани в регистъра на търговските дружества на 6 август 2013 г. Последните промени в органите на управление са вписани в Търговския регистър на 21 юни 2018 г. с удължаване на мандата на управление до 13 юни 2021 г. На 21.06.2018 г. е вписано учредяване на прокура и упълномощаване на прокурорист на Неохим АД.

Дъщерни дружества

Дъщерните дружества в Групата са:

- Неохим Протект ЕООД - търговско дружество регистрирано в България с Решение на Хасковски окръжен съд № 206/24.04.2002 г. и със седалище и адрес на управление - гр. Димитровград, ул. Химкомбинатска №3;
- Неохим Таръм ООД, Турция – търговско дружество регистрирано в Турция в Търговския регистър на гр.Одрин съгласно удостоверение №7700-10687/15.10.2012 г. и със седалище и адрес на управление – гр.Одрин, Истасйон махаллеси, Талат паша джаддеси, номер 11/7, Меркез. Дружеството е придобито чрез учредяване и е правоприменик на Неохим Гюбре ООД от 17.09.2018г.

1.1. Собственост и управление на Дружеството-майка

Неохим АД е публично дружество съгласно Закона за публично предлагане на ценни книжа. Към 31 март 2019 г. разпределението на акционерния капитал на дружеството-майка е както следва:

• Еко Тех АД	- 24.28 %
• Евро Ферт АД	- 24.03 %
• Феборан ЕООД	- 20.30 %
• Агрофер Интернешънъл Естаблишмънт, Лихтенщайн	- 7.68 %
• УПФ Съгласие	- 3.33 %
• Неохим АД (обратно изкупени акции)	- 2.58 %
• ЗУПФ Алианц България	- 2.46 %
• УПФ ЦКБ Сила	- 2.19 %
• Други	- 13.15 %

ГРУПА НЕОХИМ

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ КЪМ 31.03.2019 г.

Дружеството-майка има едностепенна система на управление със Съвет на директорите, който се състои от 9 членове, както следва:

Димчо Стайков Георгиев	Председател
Елена Симеонова Шопова	Зам. Председател
Димитър Стефанов Димитров	Член
Тошо Иванов Димов	Член
Васил Живков Грънчаров	Член
Виктория Илиева Ценова	Член
Зърнени храни България АД	Член
Хуберт Пухнер	Член
Мартина Михаела Аубергер	Член

Дружеството-майка се представлява от Димитър Стефанов Димитров в качеството му на Изпълнителен директор и Стефан Димитров Димитров в качеството му на прокурист (Търговски управител), всеки един от двамата поотделно.

Ръководството на Дружеството-майка се осъществява от Съвет на директорите. Някои от функциите по оперативно управление са възложени на изпълнителен директор и прокурист.

Одитният комитет подпомага работата на Съвета на директорите, има роля на лица натоварени с общо управление, които извършват мониторинг и надзор над Дружеството-майка включително над системата на финансово отчитане на Дружеството-майка.

Членовете на одитния комитет са:

Таня Димитрова Кованлъшка
Николина Желева Делчева
Йорданка Атанасова Николова

1.2. Структура на Групата и предмет на дейност

Към 31 март 2019 г. структурата на Групата включва Неохим АД като дружество-майка и посочените по-долу дъщерни дружества:

	31.03.2019	31.12.2018	Дата на
	Участие	Участие	придобиване
	%	%	на контрол
Неохим Протект ЕООД, България	100	100	24.04.2002
Неохим Таръм ООД, Турция	99.92	99.92	15.10.2012

Предметът на дейност на дружествата от Групата е както следва:

- Неохим АД - производство на неорганични и органични химически продукти и търговска дейност;
- Неохим Протект ЕООД, гр. Димитровград - охрана на имуществото на юридически лица, сгради, помещения и стопански офиси, охрана на физически лица и тяхното имущество и други;
- Неохим Таръм ООД, гр. Одрин, Турция - внос, износ и вътрешна търговия на всички видове химически торове.

Дъщерните дружества се ръководят от управители както следва:

Управители

Неохим Протект ЕООД

Янко Маринов

Неохим Таръм ООД, гр. Одрин – Турция

Алтан Бора

Към 31 март 2019 година общият брой персонал на Групата е 931 (31.12.2018 г.: 946) работници и служители.

2. ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ ОТ СЧЕТОВОДНАТА ПОЛИТИКА НА ГРУПАТА

2.1. База за изготвяне на индивидуалния финансов отчет

Консолидираният финансов отчет на Група Неохим е изготвен в съответствие с всички Международни стандарти за финансови отчети (МСФО), които се състоят от: стандарти за финансови отчети и от тълкувания на Комитета за разяснения на МСФО (КРМСФО), одобрени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС), и Международните счетоводни стандарти и тълкуванията на Постоянния комитет за разясняване (ПКР), одобрени от Комитета по Международни счетоводни стандарти (КМСС), които ефективно са в сила от 1 януари 2018 г., и които са приети от Комисията на Европейския съюз. МСФО, приети от ЕС, е общоприетото наименование на рамката с общо предназначение-счетоводна база, еквивалентна на рамката, въведена с дефиницията съгласно § 1, т. 8 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството под наименованието „Международни счетоводни стандарти” (МСС).

Групата е приела всички нови и/или ревизирани стандарти и тълкувания, издадени от Съвета по Международни счетоводни стандарти (СМСС) и респ. от Комитета за разяснения на МСФО, които са били уместни за неговата дейност.

За стандарти и тълкувания, посочени по-долу, ръководството е проучило възможния им ефект и е определило, че те не биха имали ефект върху счетоводната политика, респ. активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата поради това, че то не разполага/оперира с такива обекти и/или не реализира подобни сделки и трансакции:

- **МСФО 2 (променен) Плащане на базата на акции** – Класификация и оценяване на трансакциите базирани на плащания с акции (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК).
- **МСФО 4 (променен) Застрахователни договори** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК).
- **Подобрения в МСФО Цикъл 2014-2016 (м. декември 2016 г.)** – подобрения в МСФО 1 и МСС 28 (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приети от ЕК).
- **МСС 40 (променен) – Инвестиционни имоти** – относно трансфери на инвестиционни имоти (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., приет от ЕК).
- **КРМСФО 22 – Сделки с чуждестранна валута и авансови плащания** (в сила за годишни периоди от 01.01.2018 г., прието от ЕК).

Към датата на издаване на този финансов отчет са издадени, но не са все още в сила, няколко нови стандарти и разяснения, както и променени стандарти и разяснения, които не са били приети за по-ранно приложение от Групата. От тях ръководството е преценило, че следните биха имали потенциален ефект в бъдеще за промени в счетоводната политика и класификацията и

стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на Групата за следващи периоди, а именно:

- **Промени в Концептуалната рамка за финансово отчитане** (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не са приети от ЕК).
- **МСФО 3 (променен) – Бизнес комбинации** (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г., не е приет от ЕК).
- **Промени в МСС 1 Представяне на финансови отчети и МСС 8 Счетоводна политика**, промени в приблизителните оценки и грешки (в сила за годишни периоди от 01.01.2020 г. – не са приети от ЕК).
- **КРМСФО 23 (променен) Несигурности при третирането на данъци върху дохода** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., прието от ЕК).
- **МСС 19 (променен) – Доходи на наети лица** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., не е приет от ЕК).
- **Подобрения в МСФО Цикъл 2015-2017 (м. декември 2017 г.) – подобрения в МСС 23, МСС 12 и МСФО 3 във връзка с МСФО 11** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., не са приети от ЕК).

Ръководството е в процес на проучване, анализ и оценка на ефектите от направените промени в Концептуалната рамка и горепосочените стандарти, които ще окажат влияние върху счетоводната политика и върху стойностите и класификациите на активите, пасивите, операциите и резултатите на Групата в следващите отчетни периоди.

Посочените по-долу нови стандарти, променени стандарти и приети тълкувания, които са издадени, но все още не са в сила и не са възприети по-рано, ръководството е преценило, че не биха имали потенциален ефект за промени в счетоводната политика и класификацията и стойностите на отчетни обекти във финансовите отчети на Групата.

- **МСФО 10 (променен) – Консолидирани финансови отчети и МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия** – относно продажби или апорт на активи между инвеститор и негови асоциирани или съвместни предприятия (с отложена ефективна дата на влизане в сила, подлежаща на определяне от СМСС).
- **МСФО 17 Застрахователни договори** (в сила за годишни периоди от 01.01.2021 г., не е приет от ЕК).
- **МСФО 9 (променен) – Финансови инструменти – относно случаи на негативни компенсации при предсрочно погасяване и модификации на финансови пасиви** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г., приет от ЕК).
- **МСС 28 (променен) – Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия – относно дългосрочни участия в асоциирани и съвместни предприятия** (в сила за годишни периоди от 01.01.2019 г. не е приет от ЕК).

Групата води своите счетоводни регистри в български лев (BGN), който приема като нейна отчетна валута за представяне. Данните в отчета и приложенията към него са представени в хиляди лева, освен ако нещо друго изрично не е указано.

2.2. Дефиниции

Дружество-майка

Това е дружеството, което притежава контрол върху дъщерните дружества, в които е инвестирало.

Дружеството-майка е Неохим АД, България (Приложение № 1.1).

Дъщерни дружества

В съответствие с изискванията на МСФО 10 Консолидирани финансови отчети Дружеството-майка притежава контрол в други предприятия, ако и само ако притежава всички от следните елементи на контрола:

- правомощия в предприятието, в което е инвестирано;
- излагане на или права върху променливите приходи от неговото участие в предприятието, в което е инвестирано;
- възможност да използва своите правомощия в предприятието, в което е инвестирано, за да окаже въздействие върху размера на възвръщаемостта на инвеститора.

Следвайки горепосоченото Дружеството-майка е преценило, че притежава контрол във всички предприятия, където притежава директно или индиректно повече от 50% от капитала с право на глас в Общото събрание и/или правото да назначава управители и може да ръководи дейностите, които оказват съществено въздействие върху възвръщаемостта на предприятието, в което е инвестирано. Дъщерните дружества се консолидират от датата, на която ефективният контрол е придобит от Групата и спират да се консолидират от датата, на която се приема, че контролът се прехвърля извън Групата или дружествата се ликвидират. За тяхната консолидация се използва методът на пълната консолидация.

Дъщерните дружества са посочени в Приложение № 1.2.

2.3. Принципи на консолидацията

Консолидираният финансов отчет включва финансовите отчети на дружеството-майка и дъщерните дружества, изготвени към 31 март 2019 г.

Финансовите отчети на дъщерните дружества за целите на консолидацията са изготвени за същия отчетен период, както този на дружеството-майка и при прилагане на единна счетоводна политика.

В консолидирания финансов отчет, отчетите на включените дъщерни дружества са консолидирани на база на метода “пълна консолидация”, ред по ред, като е прилагана унифицирана за съществените обекти счетоводна политика. Инвестициите на дружеството-майка са елиминирани срещу дела в собствения капитал на дъщерните дружества към датата на придобиване на контрол. Вътрешногруповите операции и разчети са напълно елиминирани, вкл. нереализираната вътрешногрупова печалба или загуба. Отчетен е и ефектът на отсрочените данъци при тези елиминиращи консолидационни записвания.

Дяловете на съдружници-трети лица, извън тези на акционерите на дружеството-майка, са посочени самостоятелно в консолидирания отчет за финансово състояние, отчет за всеобхватния доход и отчет за промените в собствения капитал като “неконтролиращо участие”. Неконтролиращото участие се оценява по пропорционалния дял на неконтролиращото участие в разграничимите нетни активи на дъщерното дружество и съдържа сумата на дела на съдружниците-трети лица към датата на консолидацията за първи път в справедливата/намерената стойност на всички разграничими придобити активи и поети пасиви на съответните дъщерни дружества и сумата на изменението на дела на тези лица в собствения капитал от първата консолидация до датата на отчета за финансовото състояние.

При придобиване на дъщерно дружество от Групата се използва методът на придобиване (покупко-продажба). Прехвърленото възнаграждение включва справедливата стойност към датата на придобиване, на предоставените активи, възникналите или поети задължения и инструментите на собствен капитал, емитирани от придобиващото дружество, в замяна на получаване на контрола над придобиваното дружество. Прехвърленото възнаграждение включва и справедливата стойност на всички активи или пасиви в резултат от договорени възнаграждения под условие. Разходите, свързани с придобиването се признават като текущи за периода, в който те са извършени, с изключение на разходите за емисия на дългови или инструменти на собствения капитал, които се признават като компонент на собствения капитал.

Всички разграничими придобити активи и поети пасиви и условните задължения в бизнес комбинацията, се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност към датата на придобиване. Всяко превишение на сбора от прехвърленото възнаграждение (оценено по справедлива стойност), сумата на неконтролиращото участие в придобиваното предприятие и, при придобиване на етапи, справедливата стойност на датата на придобиване на по-рано притежаваното капиталово участие в придобиваното предприятие, над придобитите разграничими активи и поети пасиви на придобиваното дружество, се третира и признава като репутация. Ако при първоначалната оценка справедливата стойност на нетните разграничими активи надвишава прехвърленото възнаграждение (цената на придобиване) на бизнес комбинацията, това превишение се признава незабавно в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) на Групата.

При продажба или друга форма на загуба (трансфер) на контрол върху дъщерно дружество или ликвидация:

- Отписват се активите и пасивите (вкл. ако има принадлежаща репутация) на дъщерното дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрол;
- Отписва се неконтролиращото участие в това дъщерно дружество по балансова стойност към датата на загубата на контрола, вкл. всички компоненти на друг всеобхватен доход свързани с тях;
- Признава се полученото възнаграждение по справедлива стойност от сделката, събитието или операцията, довела до загубата на контрол;
- Признава се остатъчният дял в дъщерното дружество по справедлива стойност към датата на загуба на контрол;
- Рекласифицират се към печалби или загуби, или се трансферират директно към натрупани печалби всички компоненти на собствения капитал, представляващи нереализирани доходи или загуби - съгласно изискванията на съответните МСФО, под чиито правила попадат тези компоненти.
- Признава се всяка резултатна разлика като печалба или загуба от освобождаване (продажба) на дъщерно дружество в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), принадлежаща на дружеството-майка.

Сделки с неконтролиращото участие

Групата прилага политика на третиране операциите с неконтролиращото участие (без загуба на контрол) като сделки в Групата. Сделки от страна на дружеството-майка (без загуба на контрол) с притежатели на неконтролиращи участия се отчитат като капиталови транзакции директно в компонентите на собствения капитал (обикновено към компонента «натрупани печалби»). Балансовата стойност на контролиращото и неконтролиращото участие се коригират с промяната на съответния дял в дъщерното дружество. Разликата между стойността на коригирания дял в неконтролиращото участие и справедливата стойност (платена или получена

цена) се признава директно в собствения капитал отнасящ се до собствениците на дружеството-майка.

2.4. Сравнителни данни

Групата представя сравнителна информация в този консолидиран финансов отчет за една предходна година.

Когато е необходимо, сравнителните данни се рекласифицират (и преизчисляват), за да се постигне съпоставимост спрямо промени в представянето в текущата година.

2.5. Функционална валута и признаване на курсови разлики

Функционалната и отчетна валута на Групата е българският лев. Функционална валута е валутата на основната икономическа среда, в която едно предприятие функционира и в която главно се генерират и изразходват паричните средства. Тя отразява основните сделки, събития и условия, значими за предприятието. Левът е фиксиран по Закона за БНБ към еврото в съотношение BGN 1.95583:EUR 1.

При първоначално признаване, сделка в чуждестранна валута се записва директно в отчетната валута, като към сумата в чуждестранна валута се прилага обменният курс към момента на сделката или операцията. Паричните средства, вземанията и задълженията, деноминирани в чуждестранна валута (монетарни отчетни обекти), се оценяват към 31 декември като се прилага заключителен обменен курс на БНБ.

Нетните разлики от промяна на валутни курсове, свързани с парични средства, търговски вземания и задължения, деноминирани в чуждестранна валута, се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат, като се представят нетно към "други доходи/(загуби) от дейността".

Немонетарните отчетни обекти в отчета за финансовото състояние първоначално деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат във функционалната валута като се прилага историческият обменен курс към датата на операцията и последващо не се преоценяват по заключителен курс.

Функционалната валута на дружествата в Турция е турската лира.

За целите на всеки консолидиран финансов отчет се извършва преизчисление на валутата на финансовите отчети на Неохим Таръм ООД, Турция съответно от турски лири в български лева като:

- а) всички активи и пасиви се преизчисляват в груповата валута по заключителен курс на местната валута спрямо нея към 31 март;
- б) всички приходни и разходни позиции се преизчисляват в груповата валута по среден курс на местната валута спрямо нея за периода на отчета;
- в) всички получени курсови разлики в резултат на преизчисленията се признават и представят като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние („резерв от преизчисление на чуждестранни дейности“).

При освобождаване (продажба) от чуждестранна дейност (дружество) кумулативната сума на курсовите разлики, които са били отчетени директно като отделен компонент в собствения капитал, се признават като част от печалбата или загубата в консолидирания отчет за всеобхватния доход на ред "печалби/(загуби) от придобиване и освобождаване на дъщерни дружества, нетно".

2.6. Приходи

2.6.1. Признаване на приходи по договори с клиенти

Обичайните приходи на Групата са от продажба на продукцията собствено производство. Приходите в Групата се признават, когато контролът върху обещаните в *договора с клиента* продукцията, стоки и/или услуги се прехвърли на клиента. Контролът се прехвърля на клиента при удовлетворяване на задълженията за изпълнение по договора чрез прехвърляне на обещаните продукцията, стоки и/или предоставяне на обещаните услуги.

Оценка на договор с клиент

Договор с клиент е налице само когато при влизането му в сила той:

- а) има търговска същност и мотив,
- б) страните са го одобрили (устно, писмено или на база „установена и общопризната стопанска практика“) и са се ангажирали да го изпълнят,
- в) правата на всяка страна могат да бъдат идентифицирани,
- г) условията за плащане могат да бъдат идентифицирани, и
- д) съществува вероятност възнаграждението, на което Групата има право при изпълнение задълженията си за изпълнение, да бъде получено. При оценка на събираемостта се вземат предвид всички релевантни факти и обстоятелства по сделката, вкл. минал опит, обичайни бизнес практики, публикувани правила и направени изявления от страна на Групата, обезпечения и възможности за удовлетворяване.

Договор, за който някой от горепосочените критерии все още не е изпълнен, подлежи на нова оценка всеки отчетен период. Получените възнаграждения по такъв договор се признават като задължение (*пасив по договор*) в отчета за финансовото състояние, докато: а) всички критерии за признаване на договор с клиент не бъдат изпълнени; б) Групата изпълни задълженията си за изпълнение и е получило цялото или почти цялото възнаграждение (което не подлежи на възстановяване); и/или в. когато договорът е прекратен и полученото възнаграждение не подлежи на възстановяване.

При първоначалната оценка на договорите си с клиенти Групата прави допълнителен анализ и преценка дали два или повече договора трябва да бъдат разглеждани в тяхната комбинация и да бъдат отчетени като един, и респ. дали обещаните продукцията, стоки и/или услуги във всеки отделен и/или комбиниран договор трябва да бъдат отчетени като едно и/или повече задължения за изпълнение.

Всяко обещание за прехвърляне на стоки и/или услуги, които са разграничими (сами по себе си и в контекста на договора) се отчита като едно задължение за изпълнение.

Групата признава приход за всяко *отделно задължение за изпълнение* на ниво *индивидуален договор с клиент* като се анализират вида, срока и условията за всеки конкретен договор.

2.6.2. Измерване на приходите по договори с клиенти

Приходите се измерват въз основа на определената за всеки договор *цена на сделката*.

Цената на сделката е размерът на възнаграждението, на което Групата очаква да има право, с изключение на сумите, събрани от името на трети страни. При определянето на цената на сделката, Групата взема предвид условията на договора и обичайните си търговски практики, вкл. влиянието на променливи възнаграждения, наличието на съществен финансов компонент,

непарични възнаграждения и възнаграждения, дължими на клиента (ако има такива). При договори с повече от едно задължение за изпълнение цената на сделката се разпределя към всяко задължение за изпълнение на база индивидуалните продажни цени на всяка стока и/или услуга.

Ако има промяната в обхвата или цената (или и в двете) на договора тя се отчита като отделен договор и/или като част от съществуващия договор в зависимост от това дали промяната е свързана с добавяне на стоки и/или услуги, които са разграничени, и от определената за тях цена. В зависимост от това:

- а) модификацията се отчита като отделен договор, ако обхватът на договора се разширява поради добавянето на стоки и/или услуги, които са разграничени, и промяната в договорната цена отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;
- б) модификацията се отчита като прекратяване на съществуващия договор и сключване на нов договор (прилагане в бъдещето), ако оставащите стоки и/или услуги са разграничени от прехвърлените преди модификацията, но промяната в договорната цена не отразява индивидуалните продажни цени на добавените стоки и/или услуги;
- в) модификацията се отчита като част от съществуващия договор (кумулятивно коригиране), ако оставащите стоки и/или услуги не са разграничени от прехвърлените преди модификацията и следователно са част от едно задължение за изпълнение, което е уредено частично.

2.6.3. Задължения за изпълнение по договори с клиенти

Приходите, генерирани в Групата, са основно от продажба на продукцията собствено производство. Несъществен дял имат приходите от продажби на стоки и услуги.

Продажбите на продукцията в по-голямата си част са към двама основни дистрибутора – търговци на едро. Останалите продажби се реализират в страната и чужбина в рамките на торения сезон с еднократни договори.

Като цяло Групата е достигнала до заключение, че действа като принципал при договореностите си с клиентите, тъй като обичайно Групата контролира продукцията, стоките и/или услугите преди да ги прехвърли към клиента.

Приходи от продажби на продукцията

Групата произвежда и продава основно амониев нитрат, амоняк, амониев хидрогенкарбонат и др. При продажба контролът върху продукцията се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*.

При *продажби в страната* това обичайно става с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента, когато клиентът може да се разпоредя с продадената продукция като управлява употребата ѝ и получава по същество всички останали ползи.

При *продажби в чужбина* преценката за момента, в който клиентът получава контрол върху продадената продукция се прави на базата на договорените условия на продажба по ИНКОТЕРМС. При продажба на продукцията от дъщерното дружество в Турция контролът върху продукцията се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*, като това обичайно става с предаването на продукцията и физическото владение върху нея на клиента.

Приходи от продажби на стоки

Групата продава стоки в агроаптека, която се ползва под наем. При продажба на стоки, контролът върху стоките се прехвърля към клиента в точно определен *времеви момент*, което обичайно е при предаването на стоките на клиента на място и клиентът може да се разпорежда с продадените стоки като управлява употребата и получава по същество всички останали ползи.

Приходи от продажби на услуги

Предоставяните от Групата услуги включват предоставяне на ИТ услуги и в някои случаи – транспорт като съпътстваща услуга към продажбата на продукция.

Транспорт на продадената продукция

В някои случаи при продажба в чужбина Групата има ангажимент да транспортира стоката до уговорено местоназначение, като транспортът се организира от Групата, а стойността на транспорта се включва (калкулира) в продажната цена (обичайно по себестойност). В зависимост от договорените с клиента условия услугата по транспорт, може да се извършва и след като контролът върху продадената продукция е прехвърлен на клиента. До момента на прехвърляне на контрола върху продукцията, продажбата на продукция и услугата по транспорт се отчитат като *едно задължение за изпълнение*, тъй като са част от една интегрирана стока и/или услуга.

Услугата по транспорт след прехвърляне на контрола върху продукцията се отчита като *отделно задължение за изпълнение*, тъй като транспортът може да се извърши от друг доставчик (т.е. клиентът може да се възползва от стоката с други лесно достъпни ресурси) и услугата по транспорт не модифицира и не видоизменя по никакъв начин продадената продукция. В този случай, възнаграждението, на което Групата очаква да има право (цената на сделката), се разпределя между отделните задължения за изпълнение на база индивидуалните им продажни цени. Индивидуалната продажна цена на продадената продукция се определя съгласно действащата към датата на сделката ценова листа, а за услугата по транспорт индивидуалната продажна цена се определя на база фактическите транспортни разходи.

За извършване на услугата по транспорт се използват транспортни фирми - подизпълнители. Групата е определила, че контролира конкретните услуги, преди те да бъдат предоставени на клиента и следователно действа в качеството си на принципал, тъй като: а) носи основната отговорност, че услугите са извършени и са приемливи за клиента (т.е. Групата носи отговорност за изпълнението на обещанието в договора, независимо дали самата Група извършва услугите или ангажира доставчик на услуги - трета страна, която да ги извърши; и б) договаря цената на услугите самостоятелно и без намеса от страна на клиента.

Приходите от продажба на транспортна услуга се признават *в течение на времето*, тъй като не е необходимо извършената до момента работа да се преповтори, ако друга страна трябва да извърши оставащата част от работата и следователно клиента получава и консумира ползите едновременно с изпълнение на услугата. За измерване на напредъка по договора (етапа на завършеност) се използва *метод, свързан с вложените ресурси*. Този метод е определен като най-подходящ за измерване на напредъка, тъй като най-добре описва дейността на Групата по прехвърляне на контрола и удовлетворяване на задълженията и съответно най-точно отразява нивото на изпълнение на задълженията, доколкото между усилията на Групата (вложените разходи) и прехвърлянето на услугата към клиента съществува пряка връзка. Напредъкът се

измерва на базата на извършените разходи спрямо общо планираните разходи за изпълнение на договора.

Приходите от транспорт на продадената продукция се представят към приходите от продажба на продукция, доколкото услугите по транспорт са съпътстващи продажбата на продукция услуги.

ИТ и други услуги

Контролът върху услугите се прехвърля в периода от времето при тяхното предоставяне, тъй като клиентът едновременно получава и потребява ползите от дейността на Групата. Приходите от продажби се признават в течение на времето чрез измерване на степента на изпълнение на задълженията на Групата (етап на завършеност). Приходите от ИТ услуги се представят към приходите от договори с клиенти, а останалите приходи от услуги се представят като други доходи в отчета за всеобхватния доход, доколкото те имат повече съпътстващ характер и не се третират като основна и ключово определяща за бизнеса на Групата дейност.

2.6.4. Цена на сделката и условия за плащане

Цената на сделката обичайно включва фиксирана продажна цена, съгласно обща или клиентска ценова листа. Продажните цени са определени с рамковите договори за търговците на едро и дъщерното дружество, а за останалите клиенти са определени индивидуално на база ценова листа.

При определяне на цената на сделката се взема предвид и дали има суми (възнаграждения), дължими на клиента, непарични възнаграждения, както и наличието на съществен финансов компонент. В определени случаи Групата събира краткосрочни аванси от клиенти. Приетата и прилагана от Групата ценова политика не включва форми на променливо възнаграждение. В случай, че такова е договорено, то се включва в цената на сделката само доколкото е много вероятно, че няма да настъпи съществена корекция в размера на признатите кумулативно приходи. Групата е направила анализ и е определило, че продължителността на срока между момента, в който клиентът плаща за обещаните и/или получени продукти, стоки/или услуги и момента на прехвърляне на контрола върху тези продукти, стоки и/или услуги е в рамките на дванадесет месеца и договореното възнаграждение няма съществен компонент на финансиране. Събраните авансово плащания от клиента се представят в отчета за финансовото състояние като пасиви по договори с клиенти.

Обичайно Групата не поема разходи за получаване на договори с клиенти и разходи за изпълнение на такива договори, които са допустими за и подлежат на капитализация.

2.6.5. Салда по договори с клиенти

Търговски вземания и активи по договори

Активът по договор е правото на Групата да получи възнаграждение в замяна на продукцията, стоките или услугите, които е прехвърлило на клиента, но което не е безусловно (начисление за вземане). Ако чрез прехвърляне на продукцията, стоките и/или предоставянето на услугите Групата изпълни задължението си преди клиента да заплати съответното възнаграждение и/или преди плащането да стане дължимо, актив по договор се признава за заработеното възнаграждение (което е под условие).

Признатите активи по договор се рекласифицират като търговско вземане, когато правото на възнаграждение стане безусловно. Правото на възнаграждение се счита за безусловно, ако единственото условие за това, плащането на възнаграждението да стане дължимо, е изтичането на определен период от време.

Първоначалното оценяване, последващата оценка и обезценката на търговските вземания и активите по договор са оповестени в *Приложение № 2.12*.

Пасиви по договори

Като пасив по договор Групата представя получените от клиента плащания и/или безусловно право да получи плащане, преди да е изпълнило задълженията си за изпълнение по договора. Пасивите по договор се признават като приход, когато (или като) удовлетвори задълженията за изпълнение.

Активите и пасивите по договор се представят на отделен ред към *текущите и нетекущите активи и пасиви* в отчета за финансовото състояние и се оповестяват отделно. Те се включват в групата на текущите активи, когато матуритетът им е в рамките на 12 месеца или участват в обичайния оперативен цикъл на Групата, а останалите – като нетекущи. Активите и пасивите, произтичащи от един договор се представят нетно в отчета за финансовото състояние, дори ако те са резултат от различни договорни задължения по изпълнението на договора.

След първоначалното признаване, търговските вземания и активите по договора се подлагат на преглед за обезценка в съответствие с правилата на МСФО 9 Финансови инструменти. Загубите от обезценка в резултат от договори с клиенти се представят отделно от други загуби от обезценка.

2.7. Разходи

Разходите в Групата се признават в момента на тяхното възникване и на база принципите на начисляване и съпоставимост, но само доколкото последното не води до признаването на отчетни обекти за активи или пасиви, които не отговарят на критериите на МСФО и рамката към тях.

Разходите за бъдещи периоди се отлагат за признаване като текущ разход за периода, през който договорите, за които се отнасят, се изпълняват.

Финансовите разходи се включват в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато възникнат и се състоят от лихвени разходи, свързани с получени заеми, както и такси и други преки разходи по кредити.

2.8. Имоти, машини и оборудване

Имотите, машините и оборудването (дълготрайни материални активи) са представени във финансовия отчет по себестойност (цена на придобиване), намалена с натрупаната амортизация (без земите) и загубите от обезценка.

Първоначално придобиване

При първоначално придобиване имотите, машините и оборудването се оценяват по себестойност, която включва покупната цена, митническите такси и всички други преки разходи, необходими за привеждане на актива в работно състояние.

Преките разходи основно са: разходи за подготовка на обекта, разходи за първоначална доставка и обработка, разходите за монтаж, разходи за хонорари на лица, свързани с проекта, невъзстановяеми данъци, разходи за капитализирани лихви за активи, отговарящи на условията по

МСС 23 и др. Компоненти, които са придобити заедно с или към конкретни други дълготрайни материални активи, но все още не са инсталирани към тях, се капитализират към стойността на основния обект и се амортизират с неговия остатъчен полезен живот.

При изграждането на дълготрайни материални активи по стопански начин в цената на придобиване се включват всички преки разходи, свързани с ресурсите, чрез които се изграждат съответните обекти (разходи за заплати и осигуровки, материали и суровини, външни услуги и др).

Групата е определила стойностен праг от 500 лв., под който придобитите активи независимо, че притежават характеристиката на дълготраен актив, се изписват като текущ разход в момента на придобиването им.

Последващо оценяване

Избраният от Групата подход за последваща балансова оценка на имотите, машините и оборудването е моделът на себестойността по МСС 16 – себестойност, намалена с натрупаните амортизации и натрупаните загуби от обезценка.

Методи на амортизация

Групата използва линеен метод на амортизация на имотите, машините и оборудването. Амортизирането на активите започва, когато те са на разположение за употреба. Земята не се амортизира. Полезният живот по групи активи е съобразен с: физическото износване, спецификата на оборудването, бъдещите намерения за употреба и с предполагаемото морално остаряване. Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат в края на всеки отчетен период и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира, считано от датата на промяната.

Определеният полезен живот по групи активи е както следва:

- сгради – 10-50 г.;
- машини, съоръжения и оборудване – 2-25 г.;
- компютри – 2-5 г.;
- транспортни средства – 3-15 г.;
- стопански инвентар – 2-15 г.

Определените срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи се преглеждат в края на всяка отчетна година и при установяване на значителни отклонения спрямо бъдещите очаквания за срока на използването на активите, същият се коригира, считано от датата на промяната.

Последващи разходи

Разходите за ремонт и поддръжка се признават за текущи в периода, през който са направени. Извършени последващи разходи, свързани с имоти, машини и оборудване, които имат характер на подмяна на определени възлови части и агрегати, или на преустройство и реконструкция, се капитализират към балансовата стойност на съответния актив и се преразглежда остатъчният му полезен живот към датата на капитализация. Същевременно, неамортизираната част на заменените компоненти се изписва от балансовата стойност на активите и се признава в текущите разходи за периода на преустройството.

Обезценка на активи

Балансовите стойности на имотите, машините и оборудването подлежат на преглед за обезценка, когато са налице събития или промени в обстоятелствата, които показват, че балансовата стойност би могла да се отличава трайно от възстановимата им стойност. Ако са налице такива индикатори, че приблизително определената възстановима стойност е по-ниска от тяхната балансова стойност, то последната се изписва до възстановимата стойност на активите. Възстановимата стойност на имотите, машините и оборудването е по-високата от двете: справедлива стойност без разходи за продажба или стойност в употреба. За определянето на стойността при употреба на активите бъдещите парични потоци се дисконтират до тяхната настояща стойност като се прилага дисконтова норма преди данъци, която отразява текущите пазарни условия и оценки на времевата стойност на парите и рисковете, специфични за съответния актив. Загубите от обезценка се отчитат към статията “Обезценка и отписване на нетекущи активи” в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Печалби и загуби от продажба

Материалните дълготрайни активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на “имоти, машини и оборудване” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към „други доходи/ (загуби) от дейността” на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (отчета за печалбата или загубата).

2.9. Нематериални активи

Нематериалните активи са представени в консолидирания финансов отчет по себестойност, намалена с натрупаната амортизация и загубите от обезценка. В техния състав са включени лицензии за ползване на програмни продукти и емисионни квоти по еврохема за търговия с емисии и единици редуцирани емисии.

Групата класифицира емисионните квоти като текущи, когато очаква да ги реализира в рамките на един отчетен период и нетекущи – всички останали.

В Групата се прилага линеен метод на амортизация на нематериалните активи при определен полезен живот 5 години, с изключение на нетекущите емисионни квоти, които се отписват при употребата им.

Балансовата стойност на нематериалните активи подлежи на преглед за обезценка, когато са налице събития, или промени в обстоятелствата, които посочват, че балансовата стойност би могла да надвишава възстановимата им стойност. Тогава обезценката се включва като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Нематериалните активи се отписват от консолидирания отчет за финансовото състояние, когато се извадят трайно от употреба и не се очакват от тях бъдещи стопански изгоди или се продадат. Печалбите или загубите от продажби на отделни активи от групата на „нематериалните активи” се определят чрез сравняването на възнаграждението, на което Групата очаква да има право (приходите от продажбата) и балансовата стойност на актива към датата, на която получателят получава контрол върху него. Те се посочват нетно, към „други доходи/ (загуби) от

дейността” на лицевата страна на консолидирания отчет за всеобхватния доход (отчета за печалбата или загубат).

Евросхема за търговия с емисии и единици редуцирани емисии

При първоначално придобиване разпределените квоти за парникови газове от Националния регистър за търговия с квоти за емисии на парникови газове по повод на третия период от Европейската схема за търговия с емисии (ЕСТЕ), се признават като нематериални активи по номинална стойност (нулева стойност). Закупените квоти се признават при първоначално придобиване по цена на придобиване и се извършва тяхната класификация като текущи, или нетекущи в зависимост от намеренията за използване. Избраният от Групата подход за последваща оценка на нетекущите емисионни квоти е моделът на себестойността – себестойност намалена с натрупани загуби от обезценка. Текущите емисионни квоти се признават в разходите (себестойността на готовата продукция) при отписването им в рамките на текущия отчетен период. Допълнително, Групата признава задължение в консолидирания отчет за финансовото състояние, когато нивото на емисиите на вредни газове за един период надвишава нивото на разпределените и налични квоти. Задължението се оценява по цената на придобиване на закупени квоти до достигане на нивото на държаните от Групата квоти и се преоценява по текущи пазарни цени към датата на отчета за финансовото състояние за превишението над наличните квоти, като промените в размера на задължението се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Групата прилага метод на изписване на квотите за вредни газове на база на реално потребени квоти за периода.

2.10. Други дългосрочни капиталови инвестиции

Другите дългосрочни капиталови инвестиции представляват недиривативни финансови активи под формата на акции и дялове от капитала на други дружества (малцинствено участие), държани с дългосрочна перспектива.

Първоначално оценяване

Първоначално капиталовите инвестиции се признават по цена на придобиване, която е справедливата стойност на възнаграждението, което е било платено, включително преките разходи по придобиване на инвестицията (финансовия актив).

Последващо оценяване

Притежаваните от Групата капиталови инвестиции, представляващи акции в други дружества (малцинствено участие) се оценяват по справедлива стойност с отразяване на ефектите в друг всеобхватен доход. Тези ефекти се прехвърлят в неразпределената печалба при освобождаване (продажба) от съответната инвестиция.

2.11. Материални запаси

Материалните запаси са оценени по по-ниската от: цена на придобиване (себестойност) и нетната им реализируема стойност.

Разходите, които се извършват, за да доведат даден продукт в неговото настоящо състояние и местонахождение, се включват в себестойността (цената на придобиване), както следва:

- суровини и материали в готов вид - всички доставни разходи, които включват покупна цена, вносни мита и такси, транспортни разходи, невъзстановяеми данъци и други разходи, които допринасят за привеждане на материалите в готов за тяхното използване вид;
- готова продукция и незавършено производство - преките разходи за материали и труд и съответстващата част от производствените непреки разходи при нормално натоварен капацитет на производствените мощности, с изключение на административните разходи, курсовите разлики и разходите по привлечени финансови ресурси.

Включването на постоянните общопроизводствени разходи в себестойността на произвежданата продукция и полуфабрикати се извършва на базата на нормалния капацитет на производствените мощности. Избраната от Групата база за разпределението им по продукти е количеството произведена продукция.

При употребата (продажбата) на материалните запаси се използва методът на средно-претеглената цена (себестойност).

Нетната реализируема стойност представлява приблизително определената продажна цена на даден актив в нормалния ход на стопанска дейност, намалена с приблизително определените разходи по довършването в търговски вид на този актив и приблизително определените разходи за реализация.

2.12. Търговски вземания

Търговските вземания представляват безусловно право на Групата да получи възнаграждение по договори с клиенти и други контрагенти (т.е. то е обвързано само с изтичане на време преди изплащането на възнаграждението).

Първоначално оценяване

Търговските вземания се представят и отчитат първоначално по справедлива стойност на база цената на сделката, която стойност е обичайно равна на фактурната им стойност, освен ако те съдържат съществен финансиращ компонент, който не се начислява допълнително. В този случай те се признават по сегашната им стойност, определена при дисконтова норма в размер на лихвен процент, преценен за присъщ на клиента-длъжник.

Последващо оценяване

Групата държи търговските вземания единствено с цел събиране на договорни парични потоци и ги оценява последващо по амортизирана стойност, намалена с размера на натрупената обезценка за кредитни загуби.

Обезценка

Групата прилага модела на очакваните кредитни загуби за целия срок на всички търговски вземания, използвайки опростения подход, допускан от МСФО 9, и на база матричен модел за процента на загубата.

2.13. Парични средства и парични еквиваленти

Паричните средства включват касовите наличности и наличностите по разплащателните сметки, а паричните еквиваленти - депозити в банки с оригинален матуритет до три месеца и средствата на депозитите с по-дълъг матуритет, които са свободно разполагаеми за Групата съгласно условията на договореностите с банките по време на депозита.

Последващо оценяване

Паричните средства и еквиваленти в банки се представят последващо по амортизирана стойност без натрупаната обезценка за очаквани кредитни загуби.

За целите на изготвянето на отчета за паричните потоци:

- паричните постъпления от клиенти и паричните плащания към доставчици са представени брутно, с включен ДДС;

- лихвите по получени инвестиционни кредити се включват като плащания за финансова дейност, а лихвите, свързани с кредити, обслужващи текущата дейност (за оборотни средства), се включват в оперативна дейност;

- платеният ДДС по покупки на дълготрайни активи от чуждестранни доставчици се посочва на ред “платени данъци”, а при доставка на дълготрайни активи от страната се посочва на ред “плащания към доставчици” към паричните потоци от оперативна дейност, доколкото той участва и се възстановява заедно и в оперативните потоци на Групата за съответния период (месец).

- трайно блокираните парични средства над 3 месеца не се третираат като парични средства и еквиваленти.

- плащанията за покупка на емисионни квоти, класифицирани като текущи са включени като плащане за оперативна дейност (плащания на доставчици);

- полученото финансиране (основно за електроенергия) е включено в паричните потоци от финансова дейност.

2.14. Търговски и други задължения

Търговските и други текущи задължения в отчета за финансово състояние се представят по стойността на оригиналните фактури (цена на придобиване), която се приема за справедливата стойност на сделката и ще бъде изплатена в бъдеще срещу получените активи и услуги. В случаите на разсрочени плащания над обичайния кредитен срок, при които не е предвидено допълнително плащане на лихва или лихвата значително се различава от обичайния пазарен лихвен процент, задълженията се оценяват първоначално по тяхната справедлива стойност на база сегашната им стойност при дисконтова норма, присъща за Групата, а последващо – по амортизируема стойност, след приспадане на инкорпорираната в тяхната номинална стойност лихва, определена по метода на ефективната лихва.

2.15. Лихвоносни заеми и други привлечени финансови ресурси

В отчета за финансово състояние всички заеми и други привлечени финансови ресурси се представят първоначално по цена на придобиване (номинална сума), която се приема за справедлива стойност на полученото по сделката, нетно от преките разходи, свързани с тези заеми и привлечени ресурси. След първоначалното им признаване лихвоносните заеми и други привлечени ресурси последващо се оценяват и представят в отчета за финансово състояние по амортизирана стойност, определена чрез прилагане на метода на ефективната лихва. Амортизираната стойност е изчислена като са взети предвид всички видове такси, комисионни и други разходи, вкл. дисконт или премия, асоциирани с тези заеми. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) като финансови приходи или разходи (лихви) през периода на амортизацията или когато задълженията се отпишат или редуцират.

Разходите за лихви се признават за срока на финансовия инструмент на база метода на ефективния лихвен процент.

Лихвоносните заеми и други привлечени финансови ресурси се класифицират като текущи, освен за частта от тях, за която Групата има безусловно право да уреди задължението си в срок над 12 месеца от края на отчетния период.

2.16. Лизинг

Лизингополучател

Съгласно стандартът ако един договор съдържа лизинг и той прехвърля правото да се контролира ползването на даден идентифициран актив за определен период от време срещу възнаграждение, Групата признава актив, под формата на „право на ползване“ на отдадения базов актив, и финансов пасив, представляващ настоящата стойност на задължението за плащане на лизинговите суми.

Лизингови договори с кратък срок (до 12 м.) и/или ниска стойност, могат да ползват облекчения като отчитат текущи разходи на линеен принцип през периода на договора или на друга систематична база.

Групата признава отделно разходи за лихви по лизинговото задължение и респ. разходи за амортизация за актива „право на ползване“. Допълнително отчита преоценка на лизинговото задължение при настъпване на определени събития (като например, промени в условията на лизинговия договор, промени в бъдещите лизингови плащания поради промени в определени величини (индекс, процент и др.под.), които се използват при изчислението на лизинговите плащания). В тези случаи Групата признава промените като корекция на пасива по лизинговото задължение и на правото за ползване на актива.

Лизингодател

Наемодателят продължава да притежава съществена част от всички рискове и стопански изгоди от собствеността върху дадения актив. Поради това този актив продължава да е включен в състава на неговите имоти, машини и оборудване като амортизацията му за периода се включва в текущите разходи на лизингодателя.

Приходът от наеми от оперативен лизинг се признава на базата на линейния метод в продължение на срока на съответния лизинг в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината). Първоначално направените преки разходи във връзка с договарянето и уреждането на оперативния лизинг, се добавят към балансовата стойност на отдадените активи и се признават на базата на линейния метод в продължение на срока на лизинга.

2.17. Доходи за персонала

Трудовите и осигурителни отношения с работниците и служителите на Групата се основават на разпоредбите на Кодекса на труда и на разпоредбите на действащото осигурително законодателство в България за дружествата, извършващи своята дейност в България и на турския Кодекс на труда за дружествата в Турция.

Краткосрочни доходи

Краткосрочните доходи за персонала под формата на възнаграждения, бонуси и социални доплащания и придобивки (изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналят е положил труд за тях или е изпълнил необходимите условия) се признават като разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината) в периода, в който е положен трудът за тях или са изпълнени изискванията за тяхното получаване, и като текущо задължение (след приспадане на всички платени вече суми и полагащи се удържки) в размер на недисконтираната им сума. Дължимите от Групата вноски по социалното и здравно

осигуряване се признават като текущ разход и задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на начисление на съответните доходи, с които те са свързани.

Към датата на годишния финансов отчет Групата прави оценка на сумата на очакваните разходи по натрупващите се компенсируеми отпуски, която се очаква да бъде изплатена като резултат от неизползваното право на натрупан отпуск. В оценката се включват приблизителната преценка за разходите за самите възнаграждения и разходите за вноски по задължителното обществено и здравно осигуряване, които работодателят дължи върху тези суми.

Дългосрочни доходи при пенсиониране

Планове с дефинирани вноски

Основно задължение на Групата в качеството ѝ на работодател е да извършва задължително осигуряване на наетия персонал за фонд "Пенсии", допълнително задължително пенсионно осигуряване (ДЗПО), фонд "Общо заболяване и майчинство" (ОЗМ), фонд "Безработица", фонд "Трудова злополука и професионална болест" (ТЗПБ) и здравно осигуряване. Размерите на осигурителните вноски се утвърждават със Закона за бюджета на ДОО и Закона за бюджета на НЗОК за съответната година. Вноските се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съответствие с правилата от Кодекса за социално осигуряване (КСО) в съотношение 60:40 (2017 г.: 60:40). Наетият персонал в Турция се осигурява съгласно действащите Закон за социални осигуровки и общи здравни осигуровки и Закон за осигуровки при безработица. Вноските, определени със закон се разпределят между работодателя и осигуреното лице в съотношение 60:40 (2017 г.: 60:40).

Тези осигурителни пенсионни планове, прилагани от Групата в качеството ѝ на работодател, се основават на българското и турското законодателство, са планове с дефинирани вноски. При тези планове в България работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд "Пенсии", фонд "ОЗМ", фонд "Безработица", фонд "ТЗПБ", както и в универсални и професионални пенсионни фондове - на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж. Аналогични са и задълженията по отношение на здравното осигуряване. В Турция работодателят плаща месечно определени вноски в държавните фонд „Пенсии, инвалидност и смърт“, фонд „Трудова злополука и професионално заболяване“, фонд „ОЗМ“, фонд „Безработица“ на база фиксирани по закон проценти и няма правно или конструктивно задължение да доплаща във фондовете бъдещи вноски в случаите, когато те нямат достатъчно средства да изплатят на съответните лица заработените от тях суми за периода на трудовия им стаж.

Към Групата няма създаден и функциониращ частен доброволен осигурителен фонд. Дължимите от Групата вноски по плановете с дефинирани вноски за социалното и здравно осигуряване се признават като текущ разход в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата), освен ако даден МСФО не изисква тази сума да се капитализира в себестойността на определен актив, и като текущо задължение в недисконтиран размер, заедно и в периода на полагане на труда и на начислението на съответните доходи на наетите лица, с които доходи вноските са свързани.

Планове с дефинирани доходи

Съгласно Кодекса на труда Групата в качеството ѝ на работодател в България е задължено да изплаща на персонала при настъпване на пенсионна възраст обезщетение, което в зависимост от трудовия стаж в предприятието може да варира между 2 и 6 брутни работни заплати към датата

на прекратяване на трудовото правоотношение. В Турция съгласно техния Кодекс на труда Групата е задължена при настъпване на пенсионна възраст да изплаща на персонала обезщетение по една средно-месечна заплата за всяка отслужена година в съответното дружество. По своите характеристики тези схеми представляват нефондирани планове с дефинирани доходи.

Изчислението на размера на тези задължения налага участието на квалифицирани актюери, за да може да се определи тяхната сегашна стойност към датата на отчета, по която те се представят в отчета за финансовото състояние, а респективно изменението в стойността им - в отчета за всеобхватния доход като:

- а) разходите за текущ и минал стаж, разходите за лихва и ефектите от съкращенията и урежданията се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят в текущата печалба или загуба, по статия „разходи за персонал”;
- б) ефектите от последващите оценки на задълженията, които по същество представляват актюерски печалби и загуби се признават веднага, в периода, в който възникнат, и се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”. Актюерските печалби и загуби произтичат от промени в актюерските предположения и опита.

Към датата на всеки годишен финансов отчет, Групата назначава сертифицирани актюери, които издават доклад с техните изчисления относно дългосрочните и задължения към персонала за обезщетения при пенсиониране. За целта те прилагат кредитния метод на прогнозните единици. Сегашната стойност на задължението по дефинираните доходи се изчислява чрез дисконтиране на бъдещите парични потоци, които се очаква да бъдат изплатени в рамките на матуритета на това задължение и при използването на лихвените равнища на държавни дългосрочни облигации с подобен срок, котиран в България, където функционира и самата Група.

Доходи при напускане

Групата признава задължения към персонала по доходи при напускане преди настъпване на пенсионна възраст, когато е демонстриран обвързващ ангажимент, на база анонсиран план, да се прекрати трудовият договор със съответните лица без да има възможност да се отмени, или при формалното издаване на документите за доброволно напускане. Доходи при напускане, платими повече от 12 месеца, се дисконтират и представят в отчета за финансовото състояние по тяхната сегашна стойност.

2.18. Акционерен капитал и резерви

Неохим АД е акционерно Дружество и е задължено да регистрира в Търговския регистър определен размер на акционерен капитал, който да служи като обезпечение на вземанията на кредиторите на Дружеството-майка. Акционерите отговарят за задълженията на Дружеството до размера на своето акционерно участие в капитала и могат да претендират връщане на това участие само в производство по ликвидация или несъстоятелност.

Дружеството-майка отчита основния си акционерен капитал по номинална стойност на регистрираните в Търговския регистър акции.

Съгласно изискванията на Търговския закон и Устава, Дружеството-майка е длъжно да формира и фонд Резервен (законови резерви), като източници на фонда могат да бъдат:

- най-малко една десета от печалбата, която се отделя, докато средствата във фонда достигнат една десета част от капитала или по-голяма част, предвидена в Устава;
- други източници, предвидени по решение на Общото събрание на акционерите.

Средствата от фонда могат да се използват само за покриване на годишната загуба и на загуби от предходни години. Когато средствата във фонда достигнат определения в Устава минимален размер, средствата над тази сума могат да бъдат използвани за увеличаване на капитала.

Образуван е *резерв от ефекта от преизчисления във валутата на представяне на чуждестранните дейности*, който включва ефектите от преизчисления на финансовите отчети на чуждестранните дружества от местна валута във валутата на представяне на Групата. Този резерв се признава като отделен компонент на собствения капитал в консолидирания отчет за финансовото състояние на Групата и се включва като част от текущите печалби или загуби в консолидирания отчет за всеобхватния доход при освобождаване (продажба) на чуждестранната дейност.

Обратно изкупените собствени акции са представени в консолидирания отчет за финансовото състояние по себестойност (цена на придобиване) като с брутната цена на обратно изкупените акции е намален собственият капитал на Дружеството-майка. Печалбите или загубите от продажбата на обратно изкупени собствени акции се представят директно в собствения капитал на Групата в компонента “Неразпределена печалба”.

Компонент от последващи оценки на задължение по пенсионни планове с дефинирани доходи е формиран от последващите оценки на задълженията към персонала при пенсиониране, които по същество представляват актюерски печалби и загуби признавани веднага, в периода, в който възникват. Те се представят към другите компоненти на всеобхватния доход, по статия „последващи оценки на пенсионни планове с дефинирани доходи”.

2.19. Данъци върху печалбата

Текущите данъци върху печалбата на българските дружества са определени в съответствие с изискванията на българското данъчно законодателство – Закона за корпоративното подоходно облагане. Номиналната данъчна ставка за 2018 е 10% (2017: 10%).

Дружествата в Турция се облагат съгласно изискванията на турското законодателство при данъчна ставка 22% (2018 г.: 22%).

Отсрочените данъци върху печалбата се определят чрез прилагане на балансовия метод за определяне на задължението, за всички временни разлики към датата на финансовия отчет, които съществуват между балансовите стойности и данъчните основи на отделните активи и пасиви.

Отсрочените данъчни пасиви се признават за всички облагаеми временни разлики, с изключение на тези, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Отсрочените данъчни активи се признават за всички намаляеми временни разлики и за неизползваните данъчни загуби, до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да бъде генерирана в бъдеще достатъчна облагаема печалба или да се проявят облагаеми временни разлики, от които да могат да се приспаднат тези намаляеми разлики, с изключение на разликите, породили се от признаването на актив или пасив, който към датата на стопанската операция не е повлиял върху счетоводната и данъчната печалба/(загуба).

Балансовата стойност на всички отсрочени данъчни активи се преглежда при изготвяне на годишния отчет за финансово състояние и се редуцира до степента, до която е вероятно те да се проявят обратно и да се генерира достатъчно облагаема печалба или проявяващи се през същия период облагаеми временни разлики, с които те да могат да бъдат приспаднати или компенсирани.

Отсрочените данъци, свързани с обекти, които са отчетени като други компоненти на всеобхватния доход или друга капиталова позиция в консолидирания отчет за финансовото

състояние, също се отчитат директно към съответния компонент на всеобхватния доход или балансова капиталова позиция.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват на база данъчните ставки и основи, които се очаква да се прилагат за периода и типа операции, през които активите се очаква да се реализират, а пасивите - да се уредят (погасят), на база данъчните закони, които са в сила или с голяма степен на сигурност се очаква да са в сила, и по данъчни ставки на държавата (България и Турция), в чиито юрисдикции се очаква да се реализира съответният отсрочен актив или пасив.

Отсрочени данъчни активи на Групата се представят нетно срещу негови отсрочени данъчни пасиви, когато и доколкото то се явява за тях данъчния платец в съответната юрисдикция (България и Турция), и то тогава и само тогава, когато Групата има законно право да извършва или получава нетни плащания на текущи данъчни задължения или вземания по данъците върху дохода.

Към 31.12.2018 г. отсрочените данъци върху печалбата на Групата са оценени при ставки, валидни за 2019 г. – за дружествата в България в размер на 10% и за дружеството в Турция при ставка 22%.

2.20. *Нетна печалба/(загуба) на акция*

Основната печалба /(загуба) на акция се изчислява като се раздели нетната печалба или загуба за периода, подлежаща на разпределение между акционерите, притежатели на обикновени акции, на средно-претегления брой на държаните обикновени акции за периода.

Средно-претегленият брой акции представлява броят на държаните обикновени акции в началото на периода, коригиран с броя на обратно изкупените обикновени акции и на новоиздадените такива през периода, умножен по средно-времевия фактор. Този фактор изразява броя на дните, през които конкретните акции са били държани, спрямо общия брой на дните през периода.

При капитализация, бонус емисия или разделяне, броят на обикновените акции, които са в обръщение до датата на това събитие, се коригира, за да се отрази пропорционалната промяна в броя на обикновените акции в обръщение така, сякаш събитието се е случило в началото на представения най-ранен период.

Нетна печалба на акция с намалена стойност не се изчислява, тъй като няма издадени потенциални акции с намалена стойност.

2.21. *Провизии*

Провизии се признават, когато Групата има настоящо (конструктивно или правно) задължение в резултат на минало събитие, и е вероятно че погасяването/уреждането на това задължение ще породят необходимост от изходящ поток от ресурси на Групата. Провизиите се оценяват на база най-добрата приблизителна преценка на ръководството към датата на отчета за финансовото състояние за разходите, необходими за уреждането на съответното задължение.

Приблизителната оценка се дисконтира, когато падежът на задължението е дългосрочен. Когато се очаква част от ресурсите, които ще се използват за уреждане на задължението да бъдат възстановени от трето лице, Групата признава вземане, ако е налице висока степен на сигурност на неговото получаване и стойността му може надеждно да се установи и доход (кредит) по същата позиция в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), където е представена и самата провизия.

2.22. Правителствено финансиране (дарение от публични институции)

Правителственото финансиране са различни форми на предоставяне на безвъзмездни средства от държавата (местни и централни органи и институции) и/или междуправителствени споразумения и организации.

Правителствено финансиране (дарение от публични институции) се признава първоначално като отсрочен доход (финансиране), когато е налице разумна сигурност, че то ще бъде получено от дружество от Групата, и че последното е спазва и спазва условията и изискванията по дарението.

Правителствено финансиране (дарение от публични институции), свързано с компенсиране на направени разходи, се признава в текущите печалби и загуби на систематична база за същия период, през който са признати и разходите, или ако е нормативно определено и получено в последващ период – в него.

Правителствено финансиране (дарение от публични институции), свързано с компенсиране на инвестиционни разходи за придобиване на актив, се признава в текущата печалба или загуба на систематична база за целия период на полезен живот на актива, обичайно в размера на призната в разходите амортизация.

2.23. Финансови инструменти**Финансови активи***Първоначално признаване, класификация и оценяване*

При първоначалното им признаване финансовите активи се класифицират в три групи, според които те впоследствие се оценяват по амортизирана стойност, по справедлива стойност през другия всеобхватен доход и по справедлива стойност през печалбата или загубата.

Групата първоначално оценява финансовите активи по справедлива стойност, а в случай на финансови активи, които не се отчитат по справедлива стойност в печалбата или загубата, се добавят преките разходи по сделката. Изключение са търговските вземания, които не съдържат съществен компонент на финансиране - те се оценяват на база цената на сделката, определена съгласно МСФО 15.

Покупките или продажбите на финансови активи, чиито условия изискват доставка на активите в рамките на даден период от време, установен обикновено с нормативна разпоредба или действаща практика на съответния пазар (редовни покупки), се признават на датата на търгуване (сделката), т.е. на датата, на която Групата се е ангажира да закупи или продаде актива.

Класификацията на финансовите активи при първоначалното им признаване зависи от характеристиките на договорните парични потоци на съответния финансов актив и бизнес модела на Групата за нейното управление. За да бъде класифициран и оценяван по амортизирана стойност или по справедлива стойност в друг всеобхватен доход, условията на даден финансов актив трябва да поражда парични потоци, които представляват "само плащания по главницата и лихвата (СПГЛ)" по неиздължената сума на главницата. За целта се извършва анализ чрез тест на СПГЛ на нивото на инструмента.

Бизнес моделът на Групата за управление на финансовите активи отразява начина, по който Групата управлява финансовите си активи за генериране на парични потоци. Бизнес моделът определя дали паричните потоци са резултат само на събирането на договорни парични потоци, на продажба на финансовите активи, или и двете.

Последващо оценяване

За целите на последващото оценяване финансовите активи са класифицирани като финансови активи по амортизирана стойност (дългови инструменти) и финансови активи по

справедлива стойност през другия всеобхватен доход без рециклиране на кумулативните печалби и загуби (капиталови инструменти).

Групата оценява финансовите активи по амортизирана стойност когато са удовлетворени и двете условия по-долу:

- финансовият актив се държи и използва в рамките на бизнес модел, имащ за цел неговото държане с оглед получаване на договорните парични потоци от него, и
- условията на договора за финансовия актив поражда парични потоци на конкретни дати, които представляват само плащания по главницата и лихвите върху неиздължената сума на главницата.

Финансовите активи по амортизирана стойност впоследствие се оценяват на база метода на ефективния лихвен процент (ЕЛП). Те подлежат на обезценка. Печалбите и загубите се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато активът бъде отписан, модифициран или обезценен.

Финансовите активи по амортизирана стойност на Групата включват: парични средства и еквиваленти в банки и търговски вземания, вкл. от свързани предприятия.

Групата е направила неотменим избор да класифицира в категорията финансови активи по справедлива стойност в другия всеобхватен доход (капиталови инструменти) малцинствените си капиталови инвестиции, които то държи дългосрочно. Тези инструменти не се търгуват на борси и са представени в отчета за финансово състояние към статията „други дългосрочни капиталови инвестиции”.

Отписване

Финансов актив (или, когато е приложимо, част от финансов актив или част от група от сходни финансови активи) се отписва от отчета за финансовото състояние на Групата когато:

- правата за получаване на паричните потоци от актива са изтекли, или
- правата за получаване на парични потоци от актива са прехвърлени или Групата е поела задължението да плати напълно получените парични потоци, без съществена забава, към трета страна чрез споразумение за прехвърляне; при което: или а) Групата е прехвърлила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива; или б) Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху актива, но не е запазила контрола върху него.

Когато Групата е прехвърлила правата си за получаване на парични потоци от актива или е встъпила в споразумение за прехвърляне, тя прави оценка на това дали и до каква степен е запазила рисковете и ползите от собствеността. Когато Групата нито е прехвърлила, нито е запазила в значителна степен всички рискове и ползи от собствеността върху финансовия актив, нито е прехвърлила контрола върху него, тя продължава да признава прехвърления актив до степента на продължаващото си участие в него. В този случай Групата признава и свързаното с това задължение. Прехвърленият актив и свързаното задължение се оценяват на база, която отразява правата и задълженията, които Групата е запазила.

Продължаващо участие, което е под формата на гаранция върху прехвърления актив, се оценява по по-ниската от: първоначалната балансова стойност на актива и максималната сума на възнаграждението, което може да се изиска Групата да изплати.

Обезценка на финансови активи

Групата признава коректив (провизия за обезценка) за очаквани кредитни загуби за всички дългови инструменти, които не се отчитат по справедлива стойност през печалбата или загубата. Очакваните кредитни загуби се изчисляват като разлика между договорните парични потоци, дължими съгласно условията на договора, и всички парични потоци, които Групата очаква да

получи, дисконтирани с първоначалния ефективен лихвен процент. Очакваните парични потоци включват и паричните потоци от продажбата на държаното обезпечение или други кредитни подобрения, които представляват неразделна част от условията на договора.

За изчисляване на очакваните кредитни загуби на *търговските вземания и активите по договори с клиенти* Групата е избрала и прилага опростен подход на база матрица за изчисление на очаквани кредитни загуби и не проследява последващите промени в кредитния им риск. При този подход тя признава коректив (провизия за обезценка) въз основа на очакваната кредитна загуба за целия срок на вземанията към всяка отчетна дата. Групата е разработила и прилага матрица за провизиране, която се базира на историческия опит по отношение на кредитните загуби, коригирани с прогнозни фактори, специфични за длъжниците и за икономическата среда и за които е установена взаимовръзка с процента на кредитните загуби.

За изчислението на очакваните кредитни загуби по паричните средства и еквиваленти в банки, Групата прилага общия подход за обезценка, определен от МСФО 9. Съгласно този подход Групата прилага “трестепенен“ модел за обезценка въз основа на промени спрямо първоначалното признаване на кредитното качество на финансовия инструмент (актив). За целта се прилага рейтингов модел, като се използват рейтингите на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody's, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се използват публични данни за PD (вероятности за неизпълнение), рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, от промяната на рейтинга на съответната банка, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват съобразно наличието на гаранции и/или обезпечени суми по банковите сметки.

Финансовите обезценени активи се отписват, когато не съществува разумно очакване за събиране на паричните потоци по договора.

Финансови пасиви

Първоначално признаване, класификация и оценяване

Финансовите пасиви на Групата включват търговски и други задължения, заеми и други привлечени средства. При първоначално им признаване финансовите пасиви се класифицират като пасиви по амортизирана стойност. Първоначално всички финансови пасиви се признават по справедлива стойност, а в случая на заеми и привлечени средства и търговски и други задължения, нетно от пряко свързаните разходи по сделката.

Последващо оценяване

Последващото оценяване на финансовите пасиви зависи от тяхната класификация. Обичайно те се класифицират и оценяват по амортизирана стойност.

Получени заеми и други привлечени средства (вкл. задължения към доставчици)

След първоначалното им признаване, Групата оценява лихвоносните заеми и привлечени средства по амортизирана стойност, чрез метода на ефективния лихвен процент. Печалбите и загубите се признават в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината), когато съответният финансов пасив се отписва, както и чрез амортизацията на база ефективен лихвен процент.

Амортизираната стойност се изчислява като се вземат под внимание каквито и да било дисконти или премии при придобиването, както и такси или разходи, които представляват неразделна част от ефективния лихвен процент. Амортизацията се включва като “финансов разход” в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Отписване

Финансовите пасиви се отписват, когато задължението бъде погасено, или прекратено, или изтече. Когато съществуващ финансов пасив бъде заменен с друг от същия кредитор при по същество различни условия, или условията на съществуващ пасив бъдат съществено променени, тази размяна или модификация се третира като отписване на първоначалния пасив и признаване на нов. Разликата в съответните балансови суми се признава в консолидирания отчет за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

2.24. Оценяване по справедлива стойност

МСФО 13 се прилага, когато в друг МСФО се изисква или позволява оценяване по справедлива стойност или оповестяване на оценяването по справедлива стойност, както на финансови инструменти, така и на нефинансови позиции. Стандартът не е приложим за операциите с плащане на базата на акции, попадащи в обхвата на МСФО 2 "Плащане на базата на акции", лизинговите операции в рамките на обхвата на МСС 17 "Лизинг"; както и по отношение на оценките, които имат някои сходства с оценяването по справедлива стойност, но не представляват такова - като оценката по нетна реализируема стойност в МСС 2 "Материални запаси" или по стойността в употреба в МСС 36 "Обезценка на активи".

Някои от активите и пасивите на Групата се оценяват и представят/или само оповестяват по справедлива стойност за целите на финансовото отчетване. Такива са на повтаряща се (ежегодна) база – финансови активи по справедлива стойност през друг всеобхватен доход, определени търговски и други вземания и задължения.

МСФО 13 определя справедливата стойност като цената за продажба на актив или за прехвърляне на пасив при обичайна сделка между пазарни участници към датата на оценяване на основен (или най-изгоден) пазар при текущи пазарни условия. Справедливата стойност според МСФО 13 е изходяща цена, независимо дали тази цена е непосредствено достъпна за наблюдение или оценена приблизително чрез друга техника на оценяване.

Измерването на справедливата стойност се прави от позицията на предположенията и преценките, които биха направили потенциалните пазарни участници когато те биха определяли цената на съответния актив или пасив, като се допуска, че те биха действали за постигане на най-добра стопанска изгода от него за тях.

При измерването на справедливата стойност на нефинансови активи винаги изходната точка е предположението какво би било за пазарните участници най-доброто и най-ефективно възможно използване на дадения актив.

Справедливата стойност на всички активи и пасиви, които се оценяват и/или оповестяват във финансовите отчети по справедлива стойност, се категоризира в рамките на следната йерархия на справедливите стойности, а именно:

- Ниво 1 – Котирани (некоригирани) пазарни цени на активен пазар за идентични активи или пасиви;
- Ниво 2 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които са различни от директно котирани цени, но са пряко или косвено достъпни за наблюдение, вкл. когато котираните цени са обект на значителни корекции; и
- Ниво 3 – Оценъчни техники, при които се използват входящи данни, които в значителната си част са ненаблюдаеми.

На датата на годишния финансов отчет съобразно счетоводната политика на Групата се прави от отговорното лице общ анализ на предварително събрана информация за движението в стойностите на активите и пасивите, които подлежат на оценка или оповестяване по справедлива

стойност, за типа налични данни и възможните фактори за наблюдаваните промени, и се предлага за одобрение пред изпълнителния директор подхода за измерване на справедливите стойности на съответните активи и пасиви към тази дата.

2.25. *Сегментно отчитане*

Отчетен сегмент представлява отграничим компонент на Групата, която предприема бизнес дейности, от които може да получава приходи и понася разходи (включително приходи и разходи, свързани със сделки с други компоненти на Групата), чиито оперативни резултати редовно се преглеждат от ръководството, вземащо главните оперативни решения, при вземането на решения относно ресурсите, които да бъдат разпределени към сегмента и оценяване на резултатите от дейността му и за който е налице отделна финансова информация. Групата има един единствен сегмент на отчитане.

2.27. *Преценки от определящо значение при прилагане счетоводната политика на Групата. Ключови приблизителни оценки и предположения с висока несигурност*

Изчисление на очаквани кредитни загуби за търговски вземания и парични вземания и еквиваленти.

Измерването на очакваната кредитна загуба за финансови активи, отчитани по амортизирана стойност (вземания и активи по договори с клиенти и парични средства и еквиваленти) е област, която изисква използването на сложни модели и съществени предположения за бъдещи икономически условия и кредитно поведение на клиенти и длъжници (например вероятността контрагентите да не изпълнят задълженията си и произтичащите от тях загуби).

За прилагането на тези изисквания ръководството на Групата прави редица важни преценки, като: а) определяне на критерии за идентифициране и оценка на значително увеличение на кредитния риск; б) избор на подходящи модели и предположения за измерване на очакваните кредитни загуби; в) формиране на групи от сходни финансови активи (портфейли) за целите на измерването на очакваните кредитни загуби, г) установяване и оценка за корелацията между историческите проценти на просрочие и поведението на определени макропоказатели, за да се отразят ефектите от прогнозите за тях в бъдеще при изчисленията на очакваните кредитни загуби.

За търговските вземания, вкл. от свързани лица

Групата използва матрици за провизии за изчислението на очакваните кредитни загуби от търговските вземания и активите по договор. Процентите на провизиите се базират на дните просрочие за групи от различни клиентски сегменти (портфейли), които имат сходни модели на загуба (тип клиент като сектор).

Всяка матрицата за провизии първоначално се основава на детайлни исторически наблюдения за проценти на несъбираемост на вземанията на Групата и движението на вземанията по групи просрочия. Обичайно се използват исторически данни поне за три години спрямо датата на финансовия отчет. Допълнително матрицата се калибрира така, че да коригира исторически установените зависимости за кредитните загуби с прогнозната информация, използвайки и вероятностни сценарии. Например, ако се очаква дадени прогнозни икономически условия да се влошат или подобрят през следващата година, което може да доведе до корелационно увеличение на просрочията в даден клиент, историческите проценти на неизпълнение се коригират. Към всяка

отчетна дата наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение се актуализират и се отчитат ефектите от промените в прогнозните оценки.

Оценката на съотношението между наблюдаваните исторически проценти на неизпълнение, прогнозните икономически условия и очакваните кредитни загуби е съществена счетоводна оценка. Стойността на очакваните кредитни загуби е чувствителна към промени в обстоятелствата и прогнозните условия. Историческите кредитни загуби на Групата и прогнозните икономически условия могат да се отклоняват спрямо действителната несъбираемост в бъдеще.

За паричните средства

За изчислението на очакваните кредитни загуби по паричните средства и еквиваленти в банки, Групата прилага общия „триетапен” подход за обезценка, определен от МСФО 9. За целта се прилага модел, базиран на публикуваните рейтинги на банките, определени от международно признати рейтингови фирми като Moody’s, Fitch, S&P, BCRA и Bloomberg. На тази база, от една страна, се определят показателите за PD (вероятности за неизпълнение), като се използват публичните данни на PD рефериращи към рейтинга на съответната банка, а от друга, чрез промяната на рейтинга на съответната банка от период в период, Групата оценява наличието на завишен кредитен риск. Загубите при неизпълнение се оценяват по горепосочената формулата.

Ръководството на Групата е направило анализ и е установило, че паричните средства и еквиваленти съдържат пренебрежително малка очаквана кредитна загуба клоняща към нула и е приело да не я осчетоводява във финансовия отчет.

Признаване и оценка на провизии

Депа за производствени отпадъци

Групата признава провизия за закриване на депа за производствени отпадъци и рекултивиране на терена, когато едновременно са налице:

- правно задължение по силата на §4, ал.1 от преходните и заключителни разпоредби към Наредба №6 от 27.08.2013 г. и на чл.14 от Директива 1999/31/ЕС за преустановяване на експлоатацията, закриване и/или привеждане на съществуващите депа за отпадъци и
- план за привеждане на депата в съответствие с нормативните изисквания, одобрен като видове дейности, срокове и прогнозируеми стойности от МОСВ, съгласно изискванията на посочената по-горе наредба.

За определяне на размера на провизията Групата назначава лицензирани експерти-еколози, които изготвят прогнозна оценка на разходите по видове дейности, необходими за изпълнение на задължението и издават специален доклад и план-сметка. Сумите, които се очаква, че ще бъдат усвоявани за срок, по-дълъг от една година, се дисконтират.

Квоти за емисии на парникови газове

В края на всеки отчетен период, Групата отчита емитирани количества квоти за емисии на парникови газове. В случай на реализиран недостиг на квоти, Групата признава провизия за настоящото ѝ задължение за предаване на верифицираните квоти. Провизията се остойностява като количеството на недостига (разлика между безплатно отпуснатите квоти и реално емитираните газове за докладвания период) на квоти, установено чрез специален формуляр – Докладване на годишните емисии се оценяват по текущи пазарни цени към датата на отчета за финансовото състояние, а промените в размера на задължението се признават в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Обезценка на материални запаси

В края на всяка финансова година Групата извършва преглед на състоянието, срока на годност и използваемостта на наличните материалните запаси. При установяване на запаси, за които е преценено, че съществува голяма вероятност да не бъдат реализирани по съществуващата им балансова стойност в следващите отчетни периоди, същите се обезценяват до нетна реализируема стойност.

Актюерски изчисления

При определяне на сегашната стойност на дългосрочните задължения към персонала при пенсиониране са използвани всяка година изчисления на сертифицирани актюери, базирани на предположения за смъртност, темп на текучество на персонала, бъдещо ниво на работни заплати и дисконтов фактор.

Обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи

В края на всяка финансова година Групата извършва преглед за обезценка на дълготрайните материални и нематериалните активи. В резултат на този преглед ръководството преценя дали са налице условия за обезценка и при установяване на такива условия Групата отчита разход за обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи в отчета за всеобхватния доход (в печалбата или загубата за годината).

Признаване на данъчни активи

При признаването на отсрочените данъчни активи от ръководството на Групата е оценявана вероятността отделните намаляеми временни разлики да имат обратно проявление в бъдеще и възможностите на всяко от дружествата от Групата да генерират в перспектива достатъчно данъчни печалби за тяхното компенсиране срещу тези печалби. В консолидираният финансов отчет към 31.12.2018 г. не са признати активи по отсрочени данъци в размер на 1,019 х.лв. (2017 г.: 1,047 х.лв.).

3. ПРИХОДИ ОТ ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	<i>31.03.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.03.2018</i> <i>BGN '000</i>
Продажби на продукцията в страната	33,327	31,632
Продажби на продукцията извън страната	66,344	33,943
Приходи от продажба на стоки	13	25
Приходи от продажба на услуги	4	4
	99,688	65,604
<i>Продажби на продукцията в страната</i>	<i>31.03.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.03.2018</i> <i>BGN '000</i>
Амониев нитрат – ЕО тор	32,387	30,501
НРК ес тор	251	345
Амоняк	218	320
Натриев нитрат	193	277
Въглероден диоксид	111	11
Азотна киселина	70	65
Амонячна вода	45	39
Амониев хидрогенкарбонат	40	49
Други	12	25
	33,327	31,632
<i>Продажби на продукцията извън страната</i>	<i>31.03.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.03.2018</i> <i>BGN '000</i>
Амониев нитрат- ЕС тор	51,834	21,927
Амоняк	12,777	10,465
Амониев бикарбонат (хидроген карбонат)	1,032	925
Натриев нитрат	701	626
	66,344	33,943

Приходите от продажба на услуги в размер на 4 х.лв. (31 март 2018 г. – 4 х. лв.) представляват предоставени ИТ услуги.

Приходите от продажба на стоки в размер на 13 х.лв. (31 март 2018 г. – 25 х. лв.) са основно продажби на торове, препарати и др.

4. ДРУГИ ДОХОДИ ОТ ДЕЙНОСТТА, НЕТНО

	31.03.2019 BGN '000	31.03.2018 BGN '000
Правителствено финансиране	634	709
Приходи от продажба на материали	578	21
Отчетна стойност на продадени материали	(488)	(17)
Печалба от продажба на материали	90	4
Приходи от продажба на ДМА	2	23
Балансова стойност на продадени ДМА	-	-
Печалба от продажба на ДМА	2	23
Печалба/(Загуба) от курсови разлики	27	(355)
Възстановена обезценка	102	1
Приходи от ликвидация на ДМА	94	10
Приходи от наеми	63	49
Трудова медицина	26	25
Излишъци на активи	8	-
Промислени услуги	7	13
Охрана	2	10
Транспортни услуги	2	5
Други	11	8
	1,068	502

Правителственото финансиране включва:

- Финансиране за електроенергия в размер на 625 х.лв. (31 март 2018 г. – 700 х. лв.) - представлява правителствена помощ за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници, за която Дружеството-майка е кандидатствало по Наредбата за намаляване на тежестта, свързана с разходите за енергия от възобновяеми източници.
- Финансиране по оперативни програми за обекти, свързани с енергийната ефективност на Дружеството-майка в размер на 9 х. лв. (31 март 2018 г. – 9 х. лв.). (Приложение № 21).

Печалбата от продажба на материали включва:

	31.03.2019 BGN '000	31.03.2018 BGN '000
Метален скрап	109	-
Амониев сулфат	(76)	-
Масло отработено	2	2
Други	55	2
	90	4

Продадените дълготрайни активи са основно ведомствени жилища и автомобили собственост на Групата.

5. РАЗХОДИ ЗА СУРОВИНИ И МАТЕРИАЛИ

<i>Разходите за материали</i> включват:	31.03.2019 BGN '000	31.03.2018 BGN '000
Основни суровини и материали	61,020	45,822
Горива и енергия	4,033	4,582
Спомагателни материали	294	405
Резервни части	113	148
Други материали	77	106
	65,537	51,063

<i>Основните суровини и материали</i> включват:	31.03.2019 BGN '000	31.03.2018 BGN '000
Природен газ	57,076	42,228
Амбалаж	1,706	1,328
Магнезит	514	382
Благородни метали	394	405
Омаслителни	388	373
Сода калцинирана	387	247
Натриева основа	146	218
Диамоние фосфат	68	-
Сярна киселина	61	70
Моноамониев фосфат	57	176
Метилдиетаноламин	56	168
Калиев хлорид	41	35
Катализатори	36	88
Магнезиев карбонат	22	-
Вар негасена	21	28
Антипенител	20	-
Калциев карбонат	7	18
Амониев сулфат	-	12
Други суровини и материали	20	46
	61,020	45,822

6. РАЗХОДИ ЗА ВЪНШНИ УСЛУГИ

<i>Разходите за външни услуги</i> включват:	31.03.2019 BGN '000	31.03.2018 BGN '000
Морско навло	3,501	955
Транспорт	3,480	2,519
Хамалие и пристанищни разходи	748	371
Обработка на товари	315	316
Застраховки	300	293
Разходи за развойна дейност	296	7
Пожарна безопасност	180	171
Консултантски услуги	141	215
Ремонт на ДМА	130	180
Абонаментно обслужване и технически контрол	96	72
Демюрейдж	73	4
Данъци и такси	69	89
Почистване и озеленяване	67	62
Банкови такси	57	38
Спедиторски услуги	30	15
Стоков контрол	18	19
Комуникация	16	16
Оперативен лизинг	13	71
Оползотворяване/обезвреждане на отпадъци	9	12
Курсове, квалификация	7	8
Граждански договори и хонорари	7	14
Други услуги	79	18
	9,632	5,465

7. РАЗХОДИ ЗА ПЕРСОНАЛА

<i>Разходите за персонала</i> включват:	31.03.2019 BGN '000	31.03.2018 BGN '000
Възнаграждения	5,593	5,590
Социални осигуровки	1,192	1,190
Предоставена храна на персонала	266	283
Начислени суми за дългосрочни задължения на персонала	191	216
	7,242	7,279

8. ДРУГИ РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА

<i>Другите разходи за дейността</i> включват:	31.03.2019 BGN '000	31.03.2018 BGN '000
Отписани въглеродни емисии (квоти за вредни газове - т.г.)	3,218	1,819
Провизия за въглеродни емисии (квоти за вредни газове - т.г.) (Приложение № 20)	1,123	-
Отписани въглеродни емисии (квоти за вредни газове - м.г.)	1,978	-
Провизия за въглеродни емисии (квоти за вредни газове-м.г.)	(1,978)	-
Ценова разлика при покупка на въглеродни емисии за предходен период	(178)	-
<i>Разходи за въглеродни емисии</i>	<u>4,163</u>	<u>1,819</u>
Брак на материали и продукция	75	19
Възнаграждение на членове на СД – юридически и физически лица	30	24
Непризнат данъчен кредит по ДДС	17	6
Командировки	13	20
Отчетна стойност на продадени стоки	9	20
Представителни мероприятия	6	6
Разходи за обучение	2	6
Други	28	47
	<u>180</u>	<u>148</u>
	<u>4,343</u>	<u>1,967</u>

9. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ

Финансовите разходи към 31 март 2019 г. представляват разходи за лихви по получени заеми в размер на 163 х.лв. (31 март 2018 г.: 125 х.лв.).

10. ИМОТИ, МАШИНИ, ОБОРУДВАНЕ

	Земи и сгради		Машины, съоръжения и оборудване		Транспортни средства		Други		Разходи за придобиване и аванси		Общо	
	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000	BGN'000
Отчетна стойност												
Салдо на 1 януари	22,906	23,016	177,103	166,345	8,195	8,806	1,248	1,226	3,479	4,537	212,930	203,930
Придобити	-	-	-	-	-	-	-	40	221	9,884	221	9,924
Отписани	-	(110)	(107)	(167)	(32)	(603)	(47)	(11)	-	(11)	(186)	(902)
Трансфер от разходи за придобиване	2,273	-	312	10,931	-	-	2	-	(2,587)	(10,931)	-	-
Ефект от курсови разлики	-	-	(1)	(6)	-	(8)	-	(7)	-	-	(1)	(21)
Салдо на 31 март	25,179	22,906	177,307	177,103	8,163	8,195	1,203	1,248	1,113	3,479	212,965	212,931
Натрупана амортизация и обезценка												
Салдо на 1 януари	9,877	9,209	109,446	99,702	7,131	7,038	1,143	1,100	-	-	127,597	117,049
Начислена амортизация за годината	195	744	2,378	9,884	156	700	13	58	-	-	2,742	11,386
Начислена обезценка	-	2	-	21	-	-	-	-	-	-	-	23
Отписана обезценка	-	-	(21)	-	-	-	-	-	-	-	(21)	-
Отписана амортизация	-	(78)	(84)	(157)	(31)	(602)	(47)	(9)	-	-	(162)	(846)
Ефект от курсови разлики	-	-	-	(4)	(2)	(5)	-	(6)	-	-	(2)	(15)
Салдо на 31 март	10,072	9,877	111,719	109,446	7,254	7,131	1,109	1,143	-	-	130,154	127,597
Балансова стойност на 31 март	15,107	13,029	65,588	67,657	909	1,064	94	105	1,113	3,479	82,811	85,334
Балансова стойност на 1 януари	13,029	13,807	67,657	66,643	1,064	1,768	105	126	3,479	4,537	85,334	86,881

Към 31 март 2019 дълготрайните материални активи на Групата включват земи на стойност 3,630 х. лв. (31 декември 2018: 3,630 х. лв.) и сгради с балансова стойност 11,477 х. лв. (31 декември 2018: 9,399 х. лв.).

Към 31 март 2019 в състава на дълготрайните материални активи са включени активи, които са амортизирани напълно, но продължават да се използват в стопанската дейност с отчетна стойност 42,592 х. лв. (31 декември 2018: 36,494 х. лв.).

Към 31 март 2019 има учредена договорна ипотека на недвижими имоти с балансова стойност 5,472 х. лв. (31 декември 2018: 5,538 х. лв.) и залог на машини и съоръжения с балансова стойност 12,082 х. лв. (31 декември 2018: 12,463 х. лв.) като обезпечение по ползвани банкови кредити (Приложение № 18).

ГРУПА НЕОХИМ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ КЪМ 31.03.2019 г.**

Към 31 март 2019 г. разходите за придобиване на дълготрайни активи включват предоставени аванси на доставчици в размер на 431 х. лв. (31 декември 2018 г.: 379 х.лв.) и открити проекти за 682 х.лв. (31 декември 2018 г.: 3,132 х.лв.).

Откритите проекти са както следва:	31.03.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
Пречистване на инфилтрат от Депо за производствени опасни твърди отпадъци в Неутрализиционна станция	371	368
Изграждане на система за управление на човешките ресурси на база програмен продукт BORA BUSINESS SUITE	68	68
Разпределителна и трансформаторна подстанция РТП-8	60	60
Подмяна на питейно-противопожарни тръбопроводи	42	42
Монтаж на БКТП 1	41	41
Проект монтаж на самозасмукващ помпен агрегат на поз.Н152-1	29	29
Покрита площ за временно съхранение на химични продукти опакован амониев нитрат	19	-
FFS машина и робот за палетизиране на амониев бикарбонат	12	12
Офиси, гараж, склад и магазин	-	2,483
Други обекти	40	29
	682	3,132

11. НЕМАТЕРИАЛНИ АКТИВИ

	<i>Софтуери</i>
Отчетна стойност	
Към 1 януари 2018	1,009
Придобити	44
Отписани	(1)
Ефект от курсови разлики	-
31 декември 2018	1,052
Придобити	25
Отписани	(11)
Ефект от курсови разлики	(2)
31 март 2019	1,064
Нагрупана амортизация	
Към 1 януари 2018	892
Начислена амортизация за годината	70
31 декември 2018	962
Начислена амортизация	19
Отписана амортизация	(12)
31 март 2019	969
Балансова стойност към 31 декември 2018	90
Балансова стойност към 31 март 2019	95

ГРУПА НЕОХИМ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ КЪМ 31.03.2019 г.***Емисии за парникови газове*

Към 31 март 2019 г. Дружеството-майка е закупило 120 х. квоти емисии на стойност 5,018 х.лв. (2018 г.: 390 х. квоти емисии на стойност 14,469 х.лв.).

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо в началото на годината	-	-
Новопридобити	5,018	14,469
Отписани на разход (Приложение № 8)	(3,040)	(6,152)
Отписани във връзка с провизия (Приложение № 8)	(1,978)	(8,317)
Салдо в края на периода	-	-

Дружеството-майка има неотменими ангажименти по лизингови договори и признава активи „право на ползване“ в размер на 1,083 х.лв.

	Активи
	„Право на ползване“
Отчетна стойност	
Към 1 януари 2019	1,083
Придобити	-
Отписани	-
31 март 2019	1,083
Натрупана амортизация	
Към 1 януари 2019	-
Начислена амортизация	114
Отписана амортизация	-
31 март 2019	114
Балансова стойност към 1 януари 2019	1,083
Балансова стойност към 31 март 2019	969

12. МАТЕРИАЛНИ ЗАПАСИ

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Материали	20,000	21,208
Готова продукция	3,455	8,826
Незавършено производство	4,097	3,896
Стоки	14	12
	27,566	33,942

ГРУПА НЕОХИМ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ КЪМ 31.03.2019 г.****Материалите** включват:

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Благородни метали	7,904	8,233
Резервни части и лагери	5,545	5,503
Спомагателни материали	3,488	3,507
Основни материали	1,890	2,355
Амбалажни материали	760	1,111
Катализатори	109	141
Автомобилни гуми	31	32
Други материали	273	326
	20,000	21,208

Основни материали

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Калиев хлорид	512	553
Магнезит	221	345
Омаслител	218	141
Химикали катализатори	215	155
Сода калцинирана	162	127
Амониев сулфат	153	530
Калциев карбонат	67	74
Натриева основа	44	45
Вар негасена	31	34
Моноамониев фосфат	24	40
Метилдиетаноламин	-	56
Други	243	255
	1,890	2,355

Готова продукция

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN'000	BGN'000
Амониев нитрат – ЕО тор	3,228	8,634
Натриев нитрат – технически	117	93
Амониев хидрогенкарбонат	70	68
Амонячна вода	19	19
Други	21	12
	3,455	8,826

ГРУПА НЕОХИМ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ КЪМ 31.03.2019 г.**

<i>Незавършено производство</i>	<i>31.03.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Амоняк	3,465	3,358
Азотна киселина	229	420
Амониев нитрат – плав	9	12
Други	394	106
	4,097	3,896

Към 31 март 2019 има учредени залози като обезпечение по ползвани банкови кредити върху следните материални запаси:

- Благородни метали – 7,904 х. лв. (31 декември 2018: 8,233 х. лв.);
- Готова продукция (амониев нитрат) – 3,228 х. лв. (31 декември 2018: 8,405 х. лв.);
- Незавършено производство (амоняк) – 3,136 х. лв. (31 декември 2018: 3,010 х. лв.).

13. ВЗЕМАНИЯ ОТ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

	<i>31.03.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Вземания по продажби във валута	20	2,178
Провизия за обезценка за кредитни загуби на несъбираеми вземания във валута	-	(12)
Вземания по продажби в лева	258	9
Провизия за обезценка за кредитни загуби на несъбираеми вземания в лева	(5)	(5)
Провизия за обезценка за кредитни загуби във валута (МСФО 9)	(1)	-
	272	2,170

Обичайно Групата е определила обичаен период за плащане на вземанията от свързани лица до 20 дни.

14. ТЪРГОВСКИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДОСТАВЕНИ АВАНСИ

	<i>31.03.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN'000</i>	<i>BGN'000</i>
Вземания по продажби от клиенти в чужбина	5,545	7,593
Обезценка на вземания от клиенти в чужбина	(463)	(485)
Вземания по продажби от клиенти в страната	152	286
Обезценка на вземания от клиенти в страната	(5)	(7)
	5,229	7,387
Предоставени аванси за доставка от страната	171	65
Предоставени аванси за доставка от чужбина	458	458
	5,858	7,910

Обичайно Групата договаря с клиентите изцяло или частично авансово плащане, а в случаите без авансово плащане е определен кредитен период до 90 дни.

15. ДРУГИ ВЗЕМАНИЯ И ПРЕДПЛАТЕНИ РАЗХОДИ*Другите вземания и предплатени разходи* включват:

	<i>31.03.2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>
ДДС за възстановяване	3,167	3,992
Предплатени разходи	424	810
Корпоративен данък	211	214
Вземания по оперативна програма	50	36
Съдебни и присъдени вземания	11	11
Обезценка на съдебни и присъдени вземания	(1)	(1)
Депозити и гаранции	-	8
Други	61	74
	3,923	5,144

Предплатените разходи се състоят от:

	<i>31.03.2019</i> <i>BGN'000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN'000</i>
Застраховки	260	547
Предплатени разходи за обработка на кораби	94	200
Абонаменти	21	23
Командировки	21	16
Други	28	24
	424	810

16. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ

	<i>31.03.2019</i> <i>BGN '000</i>	<i>31.12.2018</i> <i>BGN '000</i>
Разплащателни сметки	9,215	993
Парични средства в каса	28	16
Парични средства и парични еквиваленти посочени в отчета за паричните потоци	9,243	1,009

17. КАПИТАЛ И РЕЗЕРВИ

Основен акционерен капитал на дружеството-майка

Към 31 март 2019 регистрираният акционерен капитал на Неохим АД възлиза на 2,654 х. лв., разпределен в 2,654,358 обикновени поименни акции с право на глас, получаване на дивидент и ликвидационен дял с номинална стойност на акция 1 лв.

Обратно изкупените собствени акции са 68,394 броя в размер на 3,575 х. лв. (31 декември 2018: 68,394 бр. – 3,575 х. лв.).

Законовите резерви (фонд Резервен) са формирани от разпределение на печалбата, съгласно изискванията на Търговския закон и Устава на Дружеството-майка.

Резервите от преизчисление на чуждестранни дейности включват ефектите от преизчисления на финансовите отчети на чуждестранните дружества от местна валута във валутата на представяне на Групата.

Компонентът от преизчисление на задължение към персонала при пенсиониране е формиран във връзка с изискванията на МСС 19 (Приложение № 2.18).

18. ДЪЛГОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

	<i>31.03.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
Дългосрочни задължения по банкови заеми		
Банкови заеми	4,021	3,629
Краткосрочна част на дългосрочни банкови заеми		
Банкови заеми	2,083	3,383
Разсрочени такси за управление и администриране на заеми	(6)	(9)
	<u>2,077</u>	<u>3,374</u>
Общо задължения по лихвени заеми	<u>6,098</u>	<u>7,003</u>

Условията, при които са отпуснати заемите са както следва:

<i>Заем</i>	<i>31.03.2019</i>	<i>31.12.2018</i>	<i>Договорена</i>	<i>Падеж</i>	<i>Годишен лихвен процент</i>
	<i>х. лв.</i>	<i>х. лв.</i>	<i>сума във</i>		
			<i>валута</i>		
1	4,789	4,767	5,900 х. лв	20.06.2022	ОДИ* плюс 2.432% минимум 2.60%
2	1,083	1,332	4,000 х. лв	20.04.2020	ОДИ плюс 3.082% минимум 3.25%
3	226	904	16,344 х. лв	20.04.2019	ОДИ плюс 3.12% минимум 3.25%
	<u>6,098</u>	<u>7,003</u>			

* ОДИ – Осреднен депозитен индекс

Средствата са отпуснати основно за ремонти и обновяване на производствените инсталации за амоняк в Дружеството-майка.

Дългосрочните и краткосрочни заеми (Приложение № 18 и 22) са обезпечени със следните активи, собственост на Дружеството-майка:

- недвижими имоти с балансова стойност 5,472 х. лв. (31 декември 2018: 5,538 х. лв.) (Приложение №10);
- оборудване с балансова стойност 12,082 х. лв.(31 декември 2018: 12,463 х. лв.) (Приложение № 10).
- благородни метали с балансова стойност 7,904 х. лв.(31 декември 2018: 8,233 х. лв.) (Приложение № 12).
- готова продукция – амониев нитрат с балансова стойност 3,228 х. лв.(31 декември 2018: 8,405 х. лв.) (Приложение № 12).
- незавършено производство – амоняк с балансова стойност 3,136 х. лв.(31 декември 2018: 3,010 х. лв.) (Приложение № 12).
- постъпления от бъдещи вземания по сключени договори за продажба на стойност до 60,000 х. лв. (31 декември 2018: 60,000 х. лв.).

19. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ПО ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ

Включените в отчета за финансовото състояние към 31 март 2019 дългосрочни задължения по лизинг в размер на 674 х.лв. (31 декември 2018: 15 х.лв.) са за придобиване на автомобил и активи „Право на ползване“. Те са представени нетно от дължимата лихва и са както следва:

<i>Срок</i>	31.03.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
До една година (Приложение № 28)	316	6
Над една година	674	15
	990	21

Минималните лизингови плащания са дължими както следва:

<i>Срок</i>	31.03.2019 BGN '000	31.12.2018 BGN '000
До една година (Приложение № 28)	334	6
Над една година	689	16
	1023	22
Бъдещ финансов разход по лизинг	(33)	(1)
Сегашна стойност на задълженията по лизинг	990	21

Като дългосрочни задължения по лизинг са представени дължимите след 31 декември 2019 плащания по договори за лизинг. Съответно, дължимите в рамките на следващите 9 месеца лизингови вноски са представени в други текущи задължения в отчета за финансовото състояние като краткосрочна част на задължения по лизинг (Приложение № 28).

20. ПРОВИЗИИ

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Салдо 1 януари	2,355	3,974
Начислени	1,123	2,186
Освободени	(1,978)	(3,805)
Салдо 31 март	1,500	2,355
<i>в т.ч. дългосрочна част</i>	39	39
<i>в т.ч. краткосрочна част</i>	1,461	2,316

Провизиите включват:

- провизия по задължение за закриване и за рекултивация на терени на депа за производствени отпадъци, ползвани от Дружеството-майка в предходни периоди. Крайният срок за изпълнение на основните мероприятия по рекултивацията е 2019 г. с продължаващ мониторинг до 2049 г. Общата стойност на провизията, определена на база експертна оценка за размера на очакваните разходи по изпълнение на задължението е 399 х. лв. (31 декември 2018 г. – 399 х. лв.), а амортизируемата стойност, по която същата е представена в отчета за финансовото състояние е в размер на 370 х. лв. (31 декември 2018 г.: 370 х. лв.), в т.ч. дългосрочна част - 39 х. лв. (31 декември 2018 г.: 39 х. лв.). Амортизируемата стойност е изчислена на база сегашната стойност на всички бъдещи парични плащания, дисконтирана с лихвен процент 2.81%. Дължимите до една година плащания в размер на 331 х. лв. (31 декември 2018 г.: 331 х. лв.) са представени в отчета за финансовото състояние като други текущи задължения (Приложение № 28);
- провизия по задължение за въглеродни емисии, класифицирана като краткосрочна в размер на 1,123 х.лв. (31 декември 2018 г. – 1,978 х. лв.) (Приложение № 28);
- провизия за санкция за замърсяване на околната среда в резултат на производствената дейност в размер на 7 х.лв. (31 декември 2018 г. – 7 х. лв.) (Приложение № 28).

21. ПРАВИТЕЛСТВЕНИ ФИНАНСИРАНИЯ

Полученото финансиране е по оперативни програми за обекти, свързани с енергийната ефективност на Дружеството-майка и е на стойност 476 х. лв. (31 декември 2018 г. – 476 х. лв.). Признатият приход от финансираня до 31 март 2019 г. - 336 х. лв. и финансираня, които ще бъдат признати като приход през следващи отчетни периоди - 140 х. лв.

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
До 1 година (краткосрочна част) (Приложение № 28)	28	37
Над 1 година (дългосрочна част)	112	112
	140	149

Краткосрочната част от финансиранята ще бъде призната като текущ приход през следващите 9 месеца от датата на отчета за финансовото състояние и е представена в Други текущи задължения (Приложение № 28).

22. КРАТКОСРОЧНИ БАНКОВИ ЗАЕМИ

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Банкови заеми	11,190	12,110
Разсрочени такси за управление и администриране на заеми	(8)	(39)
	11,182	12,071

Дружеството-майка има разрешена кредитна линия по револвиращ кредит в размер до 30,000 х.лв., със срок до 20.04.2019 г., при лихвен процент – ОДИ (осреднен депозитен индекс) плюс 1.77 пункта годишно, минимум – 1,90%. Към 31 март 2019 г. Дружеството-майка има задължение в размер на 11,182 х.лв. (31 декември 2018 г. – 12,071 х.лв.).

Предоставеното обезпечение по заемите е оповестено в Приложение № 18.

23. ПАСИВИ ПО ДОГОВОРИ С КЛИЕНТИ

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Пасиви по договори с клиенти от страната (свързани лица)	867	9,798
Пасиви по договори с клиенти от страната (други)	72	32
Пасиви по договори с клиенти от чужбина във валута	113	562
	1,052	10,392

Пасивите по договори с клиенти от страната и чужбина са основно за доставка на готова продукция.

24. ТЪРГОВСКИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Доставчици от страната	3,302	2,287
Доставчици от чужбина	682	998
	3,984	3,285

Задълженията към доставчици са текущи и безлихвени. Групата няма просрочени търговски задължения.

Съгласно условията за доставка на природен газ от Булгаргаз ЕАД, Дружеството-майка следва да заплаща текущите доставки авансово по заявка и доплащане в рамките на 12 дни. След тази дата Булгаргаз ЕАД начислява законната лихва.

25. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Задълженията към свързани лица в размер на 19 х.лв. (31 декември 2018 г.: 18 х. лв.) са за доставени материали, горива, услуги и задължения по лизинг. Те са в лева, текущи и безлихвени. Групата няма просрочени търговски задължения към свързани лица.

26. ЗАДЪЛЖЕНИЯ КЪМ ПЕРСОНАЛА И ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Задължения към персонала в т.ч.:	1,711	1,695
<i>Текущи задължения</i>	1,488	1,472
<i>Начисления за непозвани компенсирани отпуски</i>	223	223
Задължения по социалното осигуряване в т.ч.:	734	797
<i>Текущи задължения</i>	680	743
<i>Начисления за непозвани компенсирани отпуски</i>	54	54
	2,445	2,492

27. ЗАДЪЛЖЕНИЯ ЗА ДАНЪЦИ

	31.03.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Задължение за данък по ЗДДФЛ	338	337
ДДС	19	19
Други	14	30
	371	386

Задълженията за данъци са текущи.

До датата на издаване на този отчет в Дружеството-майка са извършени ревизии и проверки, както следва:

- ДДС – до 30 юни 2013;
- Корпоративен данък – до 31 декември 2012;
- Данък по чл.194,195 от ЗКПО – до 31 декември 2012;
- Данък по чл.204 от ЗКПО – до 31 декември 2012;
- Национален осигурителен институт – до 31 март 2009;
- Агенция „Митници“ – задължение за акциз на природен газ – до 29 февруари 2016;
- Агенция „Митници“ – задължение за акциз на ел.енергия – до 5 юни 2016.

Данъчна ревизия в РБългария се извършва в петгодишен срок от изтичане на годината, през която е подадена данъчната декларация за съответното задължение. Ревизията потвърждава

ГРУПА НЕОХИМ

ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ КЪМ 31.03.2019 г.

окончателно данъчното задължение на съответното дружество - данъчно задължено лице, освен в изрично предвидените от законодателството случаи.

В дъщерно дружество Неохим Протект ЕООД към датата на този отчет няма извършени ревизии и проверки.

В дъщерното дружество, което оперира на територията на Република Турция са извършени данъчни ревизии в сроковете съгласно турското законодателство.

28. ДРУГИ ТЕКУЩИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

<i>Другите текущи задължения</i> включват:	31.03.2019	31.12.2018
	BGN '000	BGN '000
Получени гаранции	2,045	2,627
Провизия за задължения към МОСВ за въглеродни емисии (Приложение №20)	1,123	1,978
Задължения по възнаграждения на чуждестранни и местни лица	331	372
Краткосрочна част на провизии (Приложение № 20)	331	331
Краткосрочна част на задължения по финансов лизинг (Приложение № 19)	316	6
Удръжки от работните заплати	167	173
Задължение за дивидент	74	76
Получени депозити от клиенти	63	63
Задължения за такса водоползване	34	136
Правителствени финансираня (Приложение № 21)	28	37
Санкция за замърсяване та околната среда	-	7
Други задължения	191	145
	4,703	5,951

Получените гаранции включват:

- сума в размер на 1,787 х.лв. (1,049 х.щ.д) (31 декември 2018 г.: 2,187 х.лв. (1,280 х.щ.д.)) преведени по сметка на Неохим АД, за гарантиране на вземанията от чуждестранен клиент на Дружеството-майка.

- други гаранции общо в размер на 258 х.лв. (31 декември 2018 г.: 440 х.лв.), (членове на Съвета на директорите, за строително-монтажни работи, за амбалаж и др.).

Други дългосрочни задължения в размер на 33 х. лв. (31 декември 2018 г.: 33 х. лв.) представляват част от начислено еднократно допълнително възнаграждение на изпълнителния директор, разсрочено за изплащане след 01.01.2019 г. съгласно решение на Съвета на директорите.

29. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ И АНГАЖИМЕНТИ

Към 31 март 2019 г. Дружеството-майка е учредило в полза на търговски партньори банкови гаранции в размер на 163 х. лв. (31 декември 2018 г.: 163 х. лв.).

30. СДЕЛКИ СЪС СВЪРЗАНИ ЛИЦА

Свързани лица на Групата са както следва:

Свързани лица	Вид на свързаност	
Акционери:		
Еко Тех АД	Основен акционер (24.28 %)	
Евро Ферт АД	Основен акционер (24.03 %)	
Феборан ЕООД	Основен акционер (20.30 %)	
Други:		
Терахим - Димитровград ЕООД	100 % собственост на Евро Ферт АД	
Нео Китен ЕООД	100 % собственост на Евро Ферт АД	
Неоплод ЕООД	100 % собственост на Евро Ферт АД	
Borealis L.A.T.	100 % собственост на Бореалис АГ (Borealis AG)-Австрия, притежаващи 100% от капитала на Феборан ЕООД	
<u>Доставки от свързани лица</u>	31.03.2019	31.03.2018
	BGN '000	BGN '000
Материали		
Основни акционери	<u>22</u>	<u>27</u>
Услуги		
Основни акционери	<u>1</u>	<u>24</u>
ДМА		
Други свързани дружества	<u>-</u>	<u>1</u>
Активи "Право на ползване"		
Основни акционери	<u>23</u>	<u>-</u>
Общо	<u><u>46</u></u>	<u><u>52</u></u>
<u>Продажби на свързани лица</u>	31.03.2019	31.03.2018
	BGN '000	BGN '000
Продукция		
Основни акционери	22,645	24,857
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	11,016	6,478
	<u>33,661</u>	<u>31,335</u>
Услуги		
Основни акционери	15	17
Други свързани дружества	9	9
	<u>24</u>	<u>26</u>
Други - материали		
Основни акционери	291	13
Общо	<u><u>33,976</u></u>	<u><u>31,374</u></u>

Условията, при които са извършвани сделките не се отклоняват от пазарните цени за подобен вид сделки.

ГРУПА НЕОХИМ**ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНСОЛИДИРАНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ КЪМ 31.03.2019 г.**

Краткосрочните вземания от свързани лица са както следва:

	<i>31.03.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
<i>Вземания по продажби във валута</i>		
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	19	2,166
<i>В т.ч. отчетна стойност</i>	<u>20</u>	<u>2,213</u>
<i>начислена обезценка</i>	(1)	(47)
<i>Вземания по продажби в лева</i>		
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	243	-
<i>В т.ч. отчетна стойност</i>	<u>243</u>	-
<i>начислена обезценка</i>	-	-
Основни акционери	<u>2</u>	-
Други свързани дружества	<u>8</u>	<u>4</u>
<i>В т.ч. отчетна стойност</i>	<u>13</u>	<u>9</u>
<i>начислена обезценка</i>	(5)	(5)
Общо	<u>272</u>	<u>2,170</u>

Задълженията към свързани лица са както следва:

	<i>31.03.2019</i>	<i>31.12.2018</i>
	<i>BGN '000</i>	<i>BGN '000</i>
<i>Пасиви по договори (Получени аванси за продажба на продукцията)</i>		
Основни акционери	867	7,111
Други свързани дружества (значително влияние по свързаност с основен акционер)	-	2,687
	<u>867</u>	<u>9,798</u>
<i>Задължения за доставени активи и услуги</i>		
Основни акционери	<u>19</u>	<u>18</u>
	<u>19</u>	<u>18</u>
Общо	<u>886</u>	<u>9,816</u>

Изпълнителен директор:

/Димитър Димитров/

Гл.счетоводител (съставител):

/Златка Илиева/

17.05.2019 г.